

Izveštaj sa istraživanja

SADRŽAJ

Uvod	5
Metodologija	7
Teritorija RU-SRB Karpatske prekogranične oblasti	8
Opis prekogranične regije	9
MEHEDINTI	9
CARAS-SEVERIN	10
BOR	10
Opis planinskih naselja prekogranične regije	11
MEHEDINTI	11
CARAS-SEVERIN	11
BOR	11
Stanovništvo RU-SRB Karpatske prekogranične oblasti	12
Opis stanovništva u prekograničnom regionu	12
MEHEDINTI	12
CARAS-SEVERIN	12
BOR	13
Obrazovna struktura populacije	15
Stanovništvo u planinskim naseljima u prekograničnom regionu	15
Socio-ekonomska situacija u RU-SRB karpatskom prekograničnom području	16
MEHEDINTI	16
CARAS-SEVERIN	16
BOR	16
Opis privrednih delatnosti relevantnih za planinski turizam	16
MEHEDINTI	16
CARAS-SEVERIN	17

BOR	17
Zaposlenost	18
Obrazovne institucije u turizmu	19
Pristupačnost prekograničnog regiona	21
Putevi	21
MEHEDINTI	21
CARAS-SEVERIN	22
BOR	22
Železnice	22
MEHEDINTI	22
CARAS-SEVERIN	22
BOR	22
Luke	23
Granični prelazi	24
Biciklističke staze	25
Aerodromi	25
Aerodrom <i>Craiova</i> , Rumunija	25
Aerodrom <i>Timisoara</i> , Rumunija	25
Aerodrom Niš, Srbija	26
Stanje turističkog sektora	27
Prirodno i kulturno nasleđe prekogranične regije	27
MEHEDINTI	27
CARAS SEVERIN	29
BOR	30
Turističke atrakcije - glavne turističke atrakcije u prekograničnom regionu	31
Glavni postojeći oblici turizma u prekograničnom regionu	40
MEHEDINTI	40
CARAS-SEVERIN	41
BOR	42
Smeštaj u prekograničnom regionu	43

Promet turista	47
----------------	----

SVOT Analiza planinskog turizma u prekograničnoj oblasti	48
---	-----------

Aneks 1-Spisak planinskih naselja sa brojem stanovnika	50
Aneks 3 – Spisak organizatora sa ponudom planinskog turizma u prekograničnom regionu	60
Aneks 4 – Staze i planinarske oblasti	61
Aneks 5 – Turističke ponude u prekograničnom području koje nude turističke agencije	66
Aneks 6 - Ski objekti u prekograničnoj oblasti	68
Aneks 7 - Institucionalna podrška i zainteresovane strane	69
Aneks 8 – Lista zaštićenih prirodnih područja u regionu	70
MEHEDINTI	70
CARAS-SEVERIN	70
BOR	70

Uvod

Ovaj dokument je izrađen u okviru projekta "Karpati povezuju" koji je sufinansiran kroz Interreg-IPA Program prekogranične saradnje Rumunija-Srbija. Projekat doprinosi održivom korišćenju prirodnih i kulturnih resursa u planinskim oblastima programskog područja. Ove Južne Karpatske planine (koje se prostiru u okruzima *Caras-Severin* i *Mehedinti* u Rumuniji i u Borskom okrugu u Srbiji) privlače sve više posetilaca i u ovom trenutku ne postoje sveobuhvatni okvir i smernice održivog razvoja planinskog turizma. Ljudi koji žive u regijama *Caras- Severin* i *Mehedinti*, kao i u Borskom okrugu su svesni velikih turističkih potencijala Karpatskih planina. Kao planinsko područje, ovaj region je u potpunosti povezan sa Karpatima, njihovim resursima i njihovim posebnostima. Karpatske prirodne i kulturne vrednosti mogu biti ugrožene nekontrolisanim razvojem turizma, čime se razvija neodrživa i kratkoročna delatnost turizma. Ovo će dovesti do neodrživog korišćenja prirodnih i kulturnih resursa i štetiti generatorima prihoda poslovnog sektora u regionu. Razvoj održivog planinskog turizma sa prekograničnim pristupom će osnažiti zainteresovane strane u sektoru turizma i zaštite životne sredine i obezbediti dugotrajan turistički proizvod zasnovan na pametnoj upotrebi nasleđa čineći karpatski prekogranični prostor jedinstvenim planinskim odredištem.

Turizam je privredna grana koja generiše znatne količine profita. Stoga su zainteresovane strane osetljive i proaktivne kada se pojavljuju nove ideje o poslovanju u turizmu. Ovaj projekat uspostavlja prekogranični održivi turistički proizvod koji će osigurati dugoročne turističke aktivnosti, uz minimizirane šanse za brzo uništavanje ključnih atraktivnosti (prirodnog i kulturnog nasleđa) područja. Lokalni turistički biznis još uvek nije dobro pripremljen za predstojeće održive turističke aktivnosti i postoji potreba da se približi ovim inicijativama - njegovim posebnostima i mogućnostima za diversifikaciju ponude.

Celokupni cilj projekta je podrška razvoju lokalnih turističkih delatnosti i održivog korišćenja prirodnog i kulturnog nasleđa kroz pružanje okvira, smernica i obuka za novi turistički proizvod prekograničnog planinskog turizma.

Projekat ima za cilj prevazilaženje prirodnih i kulturnih, geografskih i jezičkih barijera, kako bi se granica pretvorila iz linije razdvajanja u mesto za komunikaciju i saradnju. Projekat će:

- Doneti novo znanje zainteresovanim stranama u turizmu - kroz izradu Studije o razvoju održivog planinskog turizma u karpatskom prekograničnom području RU-SRB
- Omogućiti ključnim akterima iz javnog, privatnog i civilnog sektora ispunjavanje svojih uloga u delotvornom i inovativnom razvoju prekograničnog održivog planinskog turizma - kroz uspostavljanje "Prekogranične mreže zainteresovanih strana o razvoju planinskog turizma"
- Snažno podržati izgradnju kapaciteta na održivom korišćenju prirodnih i kulturnih resursa u oblasti prekograničnog održivog razvoja planinskog turizma - kroz dve obuke

Ciljne grupe projekata su:

- Poslovni sektor koji se bavi turizmom u karpatskom prekograničnom području RU-SRB,
- Predstavnici javnih vlasti,
- Institucije i organizacije koje posluju u oblasti životne sredine i turizma,
- Profesionalci koji se bave održivim turizmom i srodnim sektorima,

- Stanovnici prekogranične oblasti starosti između 20 i 59 godina

Rezultati projekta su:

- Povećani kapaciteti za razvoj održivog planinskog turizma u RU-SRB karpatskom prekograničnom području između zainteresovanih strana: 1) obuka o uvođenju održivog planinskog turizma u karpatskom prekograničnom području RU-SRB; 2) Obuka o identifikaciji prekograničnih projekata održivog planinskog turizma u karpatskom prekograničnom području RU-SRB.
- Uveden prekogranični održivi planinski turizam kao novi turistički proizvod koji doprinosi održivom korišćenju prirodnih resursa u RU-SRB karpatskoj prekograničnoj oblasti: 1) Izrada istraživanja "Stanje planinskog turizma u RU-SRB Karpatskoj prekograničnoj oblasti "; 2) Izrada "Studije o razvoju održivog planinskog turizma u karpatskom prekograničnom području RU-SRB"; 3) Izrada priručnika "Identifikacija prekograničnih projekata o održivim inicijativama za planinski turizam "
- Uspostavljeno prekogranično partnerstvo za razmenu praksi i za sprovođenje zajedničkih inicijativa od strane "Prekogranične mreže zainteresovanih strana o razvoju planinskog turizma".

Projektni partneri:

Vodeći partner: Regionalna agencija za razvoj istočne Srbije - RARIS.

Partner: Rumunsko udruženje za transfer tehnologija i inovacije – "Mehedinti Subsidiary – AROTT"

Cilj ovog dokumenta je procena postojećih socio-ekonomskih i ekoloških uslova RU-SRB karpatske prekogranične oblasti (*Caras - Severin* i *Mehedinti* okruga i Borskog okruga), njenih dispariteta i potencijala za razvoj zajedničkog turističkog proizvoda.

Metodologija

U vreme kada ekonomske aktivnosti rastu brže nego ikada i kada se čovečanstvo bori sa preteranom potrošnjom još uvek postoje područja u kojima priroda nudi alternativne mogućnosti za razvoj. To je slučaj sa ovim karpatskim prekograničnim regionom između Rumunije i Srbije gde se *Mehedinti*, *Caras-Severin* i Borski okrug prostiru. Ulaganje vremena i finansija u održivi razvoj planinskog turizma shvata se kao dobra ulaganje u budućnost, budućnost u korist lokalnih ljudi i lokalne ekonomije.

Tokom izrade ovog dokumenta organizovano je nekoliko sastanaka sa zainteresovanim stranama. Na početku pripreme dokumenta razvijen je metodološki pristup. Dogovoreno je da se planinski turizam oslanja na resurse planinskih područja i time su planinska područja definisana za potrebe ovog projekta. Radna verzija dokumenta prezentovana je na prvom sastanku Prekogranične mreže zainteresovanih strana o razvoju planinskog turizma, održanom 6. i 7. decembra 2017. godine u Brestovačkoj Banji u Srbiji. Na ovom sastanku su prikupljeni vredni komentari koji su uzeti u razmatranje.

Terminom planinsko naselje u vezi sa ovim projektom naziva se bilo koja teritorija, najmanja administrativna jedinica (selo) koja na svojoj teritoriji ima bar na nekoj lokaciji tačku iznad 500m nadmorske visine. To znači da ako neko selo na svojoj teritoriji ima najviši vrh, na primer, 520m, čitava teritorija tog sela smatra se za planinsko naselje.

Za potrebe ovog dokumenta, termin "planinski turizam" podrazumeva svaku turističku aktivnost koja se dešava na nadmorskoj visini preko 500m.

Tri regiona su uključena u ovaj dokument: *Mehedinti* i *Caras-Severin* okruzi u Rumuniji i Borski okrug u Srbiji. Iz praktičnih razloga, ovaj dokument razmatra sva tri administrativna područja (*Mehedinti*, *Caras-Severin* i Bor) kao okruge, iako se u nekim literaturama mogu nazvati područjima, regijama ili slično.

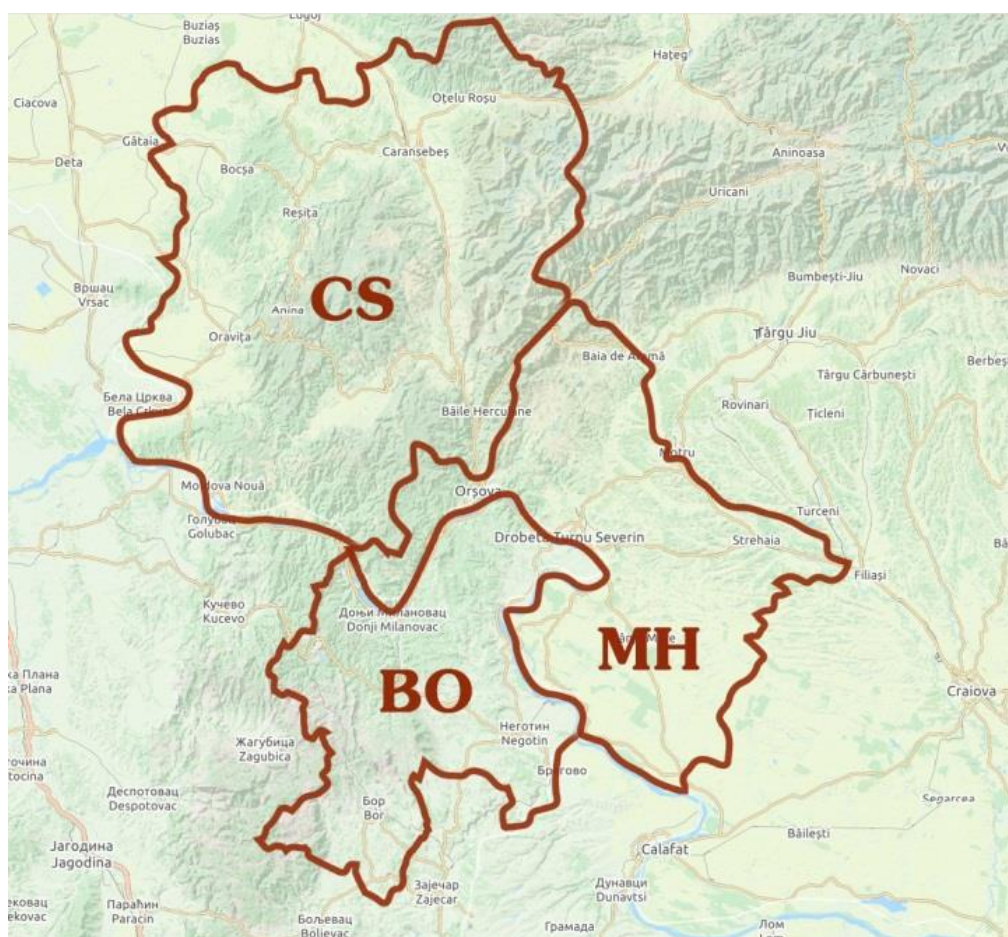
Termin "prekogranični region" u ovom dokumentu odnosi se samo na tri okruga - *Mehedinti*, *Caras-Severin* i Bor, a ne odnosi se na celu prekograničnu teritoriju Rumunije i Srbije.

Da bi se obezbedile izbalansirane informacije o sva tri okruga, podaci i objašnjenja predstavljeni su po okrugu odvojeno, ali se procene datih podataka sumiraju kao zajednički zaključci.

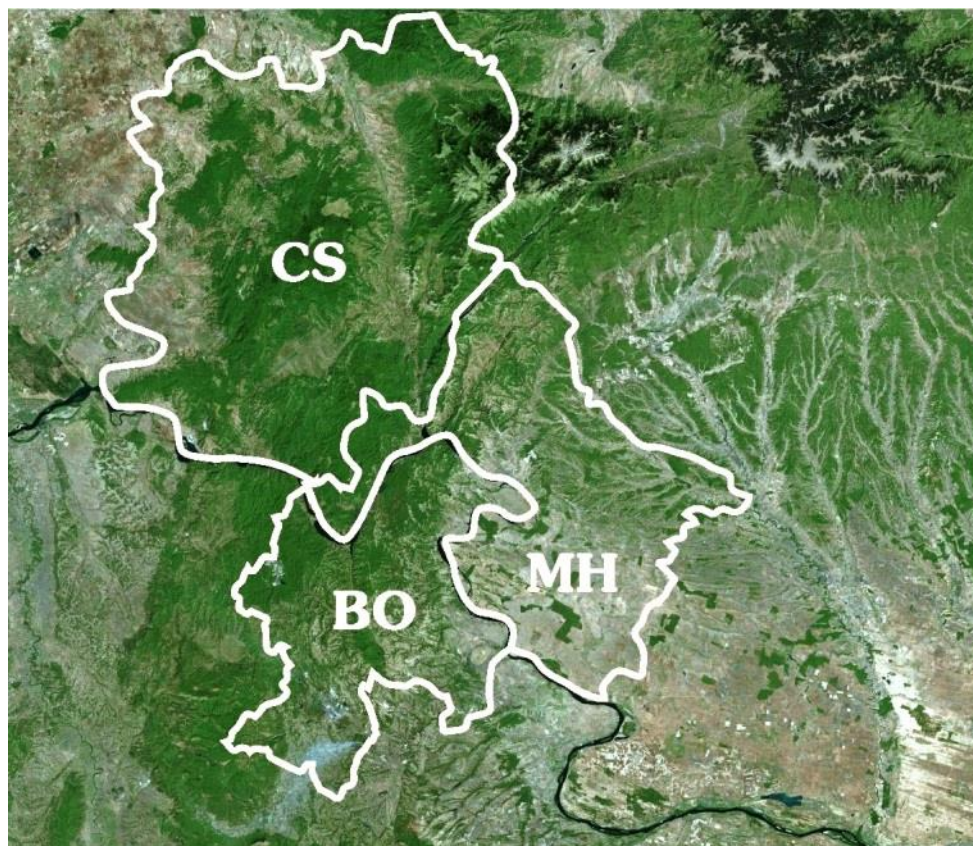
Teritorija RU-SRB Karpatske prekogranične oblasti

Teritorija projekta sastoji se od tri okruga u dve pogranične zemlje - okruga *Mehedinti* i okruga *Caras- Severin* u Rumuniji i Borskog okruga u Srbiji. U Rumuniji, oba okruga se nalaze u južnom delu Rumunije, dok je u Srbiji Borski okrug smešten u istočnom delu Srbije. Glavni gradovi ovog područja su *Dobreța Turnu Severin*, *Resica*, *Caran Sebes* u Rumuniji i *Bor* i *Negotin* u Srbiji. Ukupna površina prekograničnog područja je 16.954 km² što je nešto manje od teritorije Republike Slovenije.

Reka Dunav zajedno sa Karpatskim planinama formira poznatu klisuru Dunava – *Iron Gates* (Gvozdena vrata). Pored planinskih područja, ova prekogranična regija poseduje ravničarsko područje u zapadnom delu regije - dolina Timoka i *Mehedinti* zaravan.

Karta 1. Lokacija tri okruga.

Karta 2. Reka Dunav razdvaja Karpatske planine definišući deo nacionalne granice dveju zemalja.

Opis prekogranične regije

MEHEDINTI

Mehedinti okrug nalazi se u jugoistočnom delu Rumunije, na granici sa Srbijom i Bugarskom. Najvećim delom se nalazi u istorijskoj pokrajini *Oltenia* sa jednom opštinom (*Orsova*) i tri naselja (Dubova, Eselnita i Svinita) u Banatu.

Mehedinti okrug ima mešoviti reljef sastavljen od planina u severnom delu (planine *Mehedinti*, planine *Almajului*) sa maksimalnom nadmorskom visinom od 1.466 metra.

Najvažnija reka je Dunav, koja označava prirodnu granicu okruga, u dužini od 192 km. Reke *Cerna*, *Bahna*, *Topolnita*, *Blahnita* i *Drincea* ulivaju se u Dunav na teritoriji ovog okruga. Sliv reke *Motru* leži na severoistoku, sa pritokama *Cosustea* i *Husnita*. Najvažnija jezera su veštačka jezera Đerdap I i II (*Portile de Fier*).

Mehedinti okrug ima izuzetno prirodno i kulturno nasleđe koncentrisano u zaštićenim područjima. Takođe, okrug ima važne podzemne resurse kao što su: ugalj, krečnjak, škriljac, pesak i sumporne vode.

Vegetacija se izdvaja po velikoj raznovrsnosti što je posledica geografskog položaja ovog okruga. Planinsko područje okruga, se sa stanovišta flore, karakteriše postojanjem dva vegetacijska sloja, sloj alternativnih šuma i sloj planinskih (alpskih) pašnjaka i livada.

Mehedinti okrug ima floru koju čine listopadne šume (hrast, bukva, jesen, gorun) pomešane sa četinarima (jela, smrča). Na jugozapadu preovlađuje vegetacija ravnica i livade.

Ukupna površina koju pokriva *Mehedinti* okrug je 4 932 km².

CARAS-SEVERIN

Caras-Severin okrug se nalazi u jugozapadnom delu Rumunije, u istorijskom regionu Banata. *Caras-Severin* je treći po veličini okrug u Rumuniji; to je i okrug kroz koji reka Dunav ulazi u Rumuniju.

Reljef je raznolik, planine su dominantne - zapadni i južni Karpati, najviše visine se nalaze na planinama *Godeanu*, vrh *Gugu* sa 2.291m, zatim *Cerna*, *Tarc*, *Mehedinti*, Banatskim planinama sa nadmorskim visinama ispod 1400 m, koje predstavljaju *Almaj*, *Locvei*, *Semenic*, *Anina*, *Docnegea*, ali i južni deo planine *Poiana Rusca*. Dve dela Karpata odvajaju nizije *Bistra* i *Timis* – *Cerna*. Brda (*Mehadia*, *Almaj*) i ravnice (ekstremna jugoistočna granica Banatske ravnice, između *Resite* i *Nera* Klisure) zauzimaju malu oblast okruga.

Najvažnije reke su reka Dunav koja ulazi u zemlju u blizini sela *Bazias* i reke *Cerna*, *Nera*, *Timis* i *Caras*. Najveća i najvažnija jezera su *Poiana Marului*, *Scorilo* i *Poiana Rusca* jezera.

Šume bukve, hrasta goruna, javora, bresta, jasena, smrče, jele i bora zasprostranjene su na teritoriji okruga. Fauna je specifična za planinsko područje gde vuk, ris, lisica, divlja svinja i mrki medved spadaju među glavne životinje ovih krajeva.

Poljoprivredne delatnosti okruga uključuju uzgoj stoke i obradu žitarica i voća. U okrugu rade rudnici gvožđa, mangana, feldspara, pirita, uglja i antracita, a mermer se vadi u blizini *Ruschite*. *Resita*, *Bocsa* i *Otelu Rosu* gde se proizvode proizvodi od metala.

Prirodno nasleđe koncentriše se na glavne reke koje formiraju klisure: reka Dunav, reka *Nera*, *Caras* i *Minis*.

Caras- Severin se prostire na teritoriji od 8 519 km² što čini ovaj okrug većim od druga dva okruga.

BOR

Borski okrug pokriva površinu od 3 507 km². Uključuje opštine Bor, Negotin, Majdanpek i Kladovo. Borski okrug pokriva 3,96% cele teritorije Srbije. Granicu između Srbije i Rumunije, u ovom delu zemlje čini reka Dunav.

Geografski obuhvata veći deo sliva Timoka, deo Donjeg Podunavlja i njegovu brdsko-planinsku zonu, izvor i gornji deo reke Pek.

Nekoliko geomorfoloških planinskih jedinica i brdskih terena su u susedstvu ili imaju teritoriju unutar okruga. To su planine Kučaj, Deli Jovan, Stol, Mali Krš, Veliki Krš; rečne doline Dunava, Velikog Timoka i reke Pek.

Okrug je bogat biodiverzitetom kojim upravlja najveći Nacionalni park u Srbiji - Nacionalni park Đerdap. Ovde je dom mnogih životinja kao što su: vidra, evropski zec, srna, vuk, divokoza i još mnoge druge. Dunavska klisura formira jedinstvene pejzažne formacije i na osnovu toga je UNESCO uvrstio Geopark Đerdap na listu potencijalnih članova Geopark mreže.

Ova prekogranična oblast obuhvata ogromne planinske i brdovite površine sa najvišim vrhom u *Caras- Severinu* (vrh *Gugu* sa 2.291m). Područje je bogato vodenim tokovima i biodiverzitetom a veliki deo teritorije je ravno područje, uglavnom smešteno u istočnom delu prekogranične regije. Reka Dunav, kao većina međunarodnih rečnih slivova u svetu, daje velike šanse za diversifikaciju turističkih aktivnosti. Prekogranični region ima dobru osnovu za razvoj planinskog turizma i teritorija se smatra veoma prikladnom.

Opis planinskih naselja prekogranične regije

MEHEDINTI

Reljef okruga *Mehedinti* sastoji se od planina, brda, visoravni i ravnica. Ima oblik prirodnog amfiteatra - oblik stepenica.

Površina iznad 500 metara unutar *Mehedinti* okruga uključuje 15 lokalnih administrativnih jedinica sa visokom disperzijom na nivou dve reljefne jedinice: *Mehedinti* i *Almajului* planine i *Mehedinti* visoravan.

Najviši nivo u reljefu sastoji se od planina *Mehedinti* i *Cernei*, srednji nivo se sastoji od *Mehedinti* visoravni, *Motrului* brda i *Balacitei* visoravni; najniži nivo – ravnica *Blahniei* uključuje Dunavske terase i široke doline *Drincea* i *Blahnitei*. Postojanje nekih nizija, kao što su *Baia de Arama*, *Comanesti* – *Halanga* ili podkarpatska *Topolnita*, kao i nekih velikih dolina obezbedile su odgovarajuće uslove za formiranje ljudskih naselja, uključujući i ona visoko na planinama.

CARAS-SEVERIN

Površina iznad 500 metara u okrugu *Caras-Severin* obuhvata 41 lokalnu upravnu jedinicu koja su rasprostranjena u nekoliko planinskih oblasti: *Semenic*, *Locvei*, *Almasului*, *Cernei*, *Godeanu*, *Tarcu* i *Poiana Rusca*.

Planine čine 67 % površine okruga, uključujući Južne Karpate, planine Banat, planine *Tarcu-Godeanu* i *Cernei* i ostale predele nadmorske visine između 600 i 2100 metara. Prelazna područja između planina i ravnice Banata se nalaze na zapadnoj strani okruga.

BOR

Planinske oblasti u Borskom okrugu nalaze se u zapadnom delu okruga. Većina površine iznad 500 metara nalazi se na planinama Kučaj, Deli Jovan, Stol, Mali Krš, Veliki Krš, Crni vrh, Miroč, Tilva Njaga i Tilva Mika. Najviša površina Borskog okruga nalazi se u Opštini Bor na 1.221 m nadmorske visine. Planinska područja Borskog okruga uglavnom imaju kraške komponente sa bogatim stenovitim formacijama, pećinama i dolinama. Planinska naselja bogata su šumama sa dominacijom hrasta i bukve.

Planinska naselja u prekograničnom pojasu karakterišu se kao područja sa mnogim dolinama, potocima i rekama. Većina teritorije je pokrivena planinama, a mnoge doline bile su pogodne za ljudska naselja. Ova planinska naselja sada se smatraju pokretačkom snagom za razvoj održivog planinskog turizma u prekograničnom području, jer jedan od uslova za razvoj planinskog turizma su ljudski resursi. Više informacija o planinskim naseljima možete naći u Aneksu 1 - Spisak planinskih naselja sa brojem stanovnika, u okviru ovog dokumenta.

Stanovništvo RU-SRB Karpatske prekogranične oblasti

Prema poslednjem popisu koji je održan u obe zemlje 2011. godine, u ovom prekograničnom regionu živi ukupno 664.659 stanovnika. Gustina stanovništva za ovaj region je 39/km², što se može smatrati malom gustom. Sva tri navedena okruga su na dnu liste u odnosu na broj stanovnika po okruzima na nacionalnom nivou. Na primer, *Mehedinti* je na 39. poziciji od 42 okruga, a *Caras-Severin* je na 35. poziciji po broju stanovnika koji žive u okrugu. U Srbiji, Borski okrug je na 22. poziciji po broju stanovnika od 25 okruga na popisu iz 2011. godine:

Godina/Okrug	1992 – RU 1991 - SRB	2002	2011
MEHEDINTI	332,091	306,732	265,390
CARAS-SEVERIN	375,794	333,219	295,579
BOR	178,718	146,551	124,992
TOTAL	886,603	786,502	685,961

Ovi podaci pokazuju da je ljudski kapital jedno od ključnih pitanja koja treba razmatrati prilikom planiranja budućih mera za razvoj. Tabela pokazuje brzo smanjenje broja stanovnika u sva tri okruga i ovo je jedna od slabosti u prekograničnom regionu. Takođe, mali broj stanovnika na ovoj teritoriji u odnosu na nacionalni nivo može dovesti do niskog prioriteta nekih ključnih nacionalnih odluka.

Opis stanovništva u prekograničnom regionu

MEHEDINTI

Sa oko 265.000 stanovnika u 2011. godini, *Mehedinti* je jedan od najmanje naseljenih okruga Rumunije, sa manje od 15% stanovništva regije *Oltenia*. Statistički podaci ukazuju na kontinuirano smanjenje broja stanovnika, kao rezultat niskog priraštaja, visoke stope smrtnosti i negativne migracionog trenda. U velikom broju malih mesta sa populacijom manjom od 500 stanovnika živi veliki broj starijih osoba. Velika većina stanovništva su Rumuni (89% na popisu u 2011. godini). Druge manjine, kao što su Srbi, Česi, Mađari, Nemci i Turci, koji su formirali važne zajednice do 20. veka, zabeležili su značajno smanjenje broja njihovih predstavnika, trenutno manje od 1% populacije okruga.

Evolucija strukture stanovništva u glavnim starosnim grupama ukazuje na prilično sporu, ali kontinuiranu pojavu starenja, sa važnim implikacijama za privredu i društvo okruga.

CARAS-SEVERIN

Na demografsku evoluciju okruga značajno utiče istorijska pozadina. *Caras-Severin* okrug je deo Banata, pokrajine koja je bila vekovima pod austrijskom vladavinom. Nakon Požarevačkog mira sklopljenog 1718. godine, austrijski guverner se

zalagao za kolonizaciju različitih etničkih grupa, kako bi se obezbedila stroga kontrola granica imperije i stvorila se veća katolička zajednica koja bi podržala Habsburšku monarhiju.

Tako su Nemci iz *Neuburga* i *Martheima* bili prvi kolonisti koji su stigli 1721. godine, uglavnom rudari i metalurzi. Sledili su Srbi, koji su se uglavnom naselili duž granice, čiji je glavni zadatak bio da brane južnu granicu Carstva. Drugi značajan talas kolonizacije registrovan je početkom 19. veka, kada je stigao uglavnom češki narod, koji potiče iz *Bohemije*. Većina njih su bili stolari, rudari, kovači i drvoseče.

Iako pokriva široko područje, koje je među najvećim okruzima u Rumuniji, zahvaljujući svom planinskom reljefu koji pokriva veliki deo okruga, ovaj okrug ima malu populaciju, koja se u poslednjih 25 godina kontinuirano smanjuje, nakon pada stope nataliteta, povećanja stope smrtnosti, pošto je udeo stare populacije znatan, a migrantski trend negativan.

BOR

Ova oblast je bila naseljena još od davnih vremena, ali nakon Drugog svetskog rata na stanovništvo u Borskom okrugu uticala su dva dominantna demografska kretanja. U periodu 1948-1961. stanovništvo raste, ali nakon tog perioda počelo je da se smanjuje. Godine 1961. započelo je smanjenje stanovništva. Prema popisu iz 2002. godine, Borski okrug obuhvata površinu od 3.507 kvadratnih kilometara uključujući četiri opštine (Bor, Kladovo, Majdanpek i Negotin) sa 146.551 stanovnika koji žive u 90 naselja. Prosečna gustina naseljenosti u Borskom okrugu iznosi 35 ljudi po kvadratnom kilometru. Najgušće naseljena opština je opština Bor (65 ljudi po kvadratnom kilometru), a najređe opština Majdanpek (25 ljudi po kvadratnom kilometru).

U tabeli ispod moguće je videti kako se stanovništvo menjalo u poslednja tri popisa u tri okruga.

MEHEDINTI

Godina/Starost	0-19	20-64	65 i više	ukupno
1992.	97.540	190.752	44.276	332.901
2002.	74.843	182.506	49.384	306.732
2011.	55.201	162.949	56.793	265.390
% promene	56,59%	85,42%	128,27%	79,72%

Ova tabela pokazuje da je u *Mehedinti* okrugu u periodu od 19 godina izgubljeno oko 20% stanovništva, a najveći gubitak je zabeležen kod populacije mlađe od 19 godina. Očigledno je i povećanje broja stanovnika populacije stare preko 65 godina, i to za oko 30%.

CARAS - SEVERIN

Godina/Starost	0-19	20-64	65 i više	ukupno
1992.	110.108	223.222	41.713	375.794

2002.	81.972	204.596	46.984	333.219
2011.	60.889	185.328	49.362	295.579
% promene	55,30%	83,02%	118,34%	78,65%

Na području okruga *Caras-Severin* situacija je slična kao u *Mehedinti* okrugu. Očigledno povećanje populacije starije od 65 godina evidentno je ovde u procentu od 18,34%. U ukupnom broju stanovnika u *Caras-Severin* okrugu u periodu od 19 godina izgubljeno je oko 80.000 ljudi.

BOR

Godina/Starost	0-19	20-64	65 i više	ukupno
1991.	44.693	111.535	22.490	178.718
2002.	30.796	87.433	26.691	146.551
2011.	22.616	76.482	25.894	124.992
% promene	50,60%	68,57%	115,14%	69,94%

U odnosu na dva druga okruga iz Rumunije, Borski okrug zabeležio je najveći gubitak stanovništva u periodu od 20 godina. Ovo se uglavnom odnosi na mlade ljude među kojima je Borski okrug izgubio polovinu stanovništva. Što se tiče ukupnog stanovništva, Borski okrug je izgubio oko 30% svog stanovništva za 20 godina. Ono što je veoma zabrinjavajuće je gubitak polovine mladih ljudi (0-19 godina) u periodu od 20 godina.

UKUPNO za sve tri zemlje, izgleda ovako:

UKUPNO 3 okruga	0-19	20-64	65 i više	ukupno
1991-1992.	252.341	525.509	108.479	886.603
2002.	187.610	474.535	123.059	786.502
2011.	138.706	424.759	132.049	685.961
% promene	54,97%	80,83%	121,73%	77,30%

Ova zbirna tabela za sva tri okruga pokazuje da je region izgubio oko 200.000 ljudi u periodu od 20 godina što je 22,70% pada broja stanovnika. Starenje populacije je očigledno, a smanjenje radne snage može se smatrati problemom za buduće dugoročne razvojne projekcije.

Obrazovna struktura populacije

U kontekstu razvoja planinskog turizma neophodno je visoko obrazovano osoblje za planiranje i upravljanje razvojem, ali od ključnog je značaja za pružanje dobre usluge turistima, obično rade ljudi sa srednjim i nižim nivoima obrazovanja. U sledećoj tabeli prikazano je kako izgleda obrazovna struktura stanovništva u tri okruga.

Godina 2011.	Bez osnovne škole	Sa osnovnom školom	Sa srednjom školom	Sa višim i visokim obrazovanjem
Mehedinti	19.400	60.205	201.712	15.573
Karaš Severin	20.030	50.714	193.786	17.879
Bor	24.134	26.761	45.831	11.561
UKUPNO	63.564	137.680	441.329	45.013

Iz ove tabele moguće je zaključiti da region ima mali broj visoko obrazovanih osoba. Većina stanovništva ima diplome srednje škole.

Stanovništvo u planinskim naseljima u prekograničnom regionu

Važno je identifikovati ljudski kapital u planinskim naseljima kako bi imali dobru osnovu za održivi razvoj planinskog turizma. U ovom prekograničnom regionu u planinskim naseljima živi 300.000 stanovnika. U *Mehedinti* okrugu ima 24.302 stanovnika, u *Caras-Severin* okrugu 205.414 stanovnika i u Borskom okrugu 69.979 stanovnika koji žive u planinskim naseljima.

Ukupan deo ruralnog stanovništva je 44,8%. U *Mehedinti* okrugu je 49,5%, u *Caras-Severinu* 41,6%, a u Borskom okrugu 43,2%. Ovo pokazuje da regija ima skoro polovinu stanovništva koje živi u ruralnim područjima, što je dobar razlog za razvoj turizma zasnovanog na prirodi.

Za informacije o planinskim naseljima i broju stanovnika i njihovoj lokaciji, pogledajte Aneks 1 - Spisak planinskih naselja sa brojem stanovnika.

Socio-ekonomska situacija u RU-SRB karpatskom prekograničnom području

Na socijalnu ekonomiju regiona snažno utiču prirodni i ljudski resursi koji su na raspolaganju. Tokom vekova, na Karpatskim planinama u regionu, rudarstvo je bila ključna ekonomska aktivnost. Drugi prirodni resurs - reka Dunav je odličan izvor energije i mnogi ljudi su uključeni u njenu proizvodnju. Zbog velikog udela ruralnog stanovništva, poljoprivredni sektor je takođe od velikog značaja za region.

MEHEDINTI

Prema podacima objavljenim od strane Nacionalnog instituta za statistiku, bruto društveni proizvod (BDP) okruga *Mehedinti* iznosi oko milijardu evra, što čini manje od 1% nacionalnog BDP-a i oko 10% razvojnog regiona *Oltenia*. Trenutno su glavne ekonomske aktivnosti u okrugu komercijalne, transportne i skladišne aktivnosti, pošto su industrijske aktivnosti u poslednjih nekoliko decenija ozbiljno opale.

Među glavnim ekonomskim jedinicama u okrugu *Mehedinti*, najvažnije su: Hidroelektrana *Iron Gates* - najveća u Rumuniji, *Severnav* - pomorsko brodogradilište osnovano 1852. godine od strane austrijske kompanije.

CARAS-SEVERIN

Caras-Severin je deo zapadnog razvojnog regiona, jednog od najdinamičnijih razvojnih regiona u Rumuniji sa brojnim ekonomskim vezama sa susednim okruzima. Iako je to bio jedan od prvih industrijskih okruga u Rumuniji jer poseduje različite resurse (od 18. veka tokom austrijske vladavine), BDP je manji od nacionalnog i regionalnog proseka jer je rezultat opadanja industrijskih aktivnosti (posebno rudarstva) u mnogim monoindustrijskim oblastima. Sa ukupnim prometom od 1,1 milijarde EUR, *Caras-Severin* se nalazi na poslednjem mestu u državi, a prati ga okrug *Mehedinti*. Pre 1989. godine, *Caras-Severin* je bio okrug teške industrije sa dve integrisane fabrike gvožđa i čelika u *Resiti* i *Otelul Rosu*, koje su postepeno smanjivale svoje aktivnosti. Danas je vredno pomenuti i druge važne resurse - šume, mermer (*ruschita* je najpoznatiji kamen u zemlji) i vetroenergija.

BOR

BDP u 2014. za Borski okrug iznosi 392 miliona evra. To je oko 1,4% nacionalnog BDP-a i iznosi oko 3,267 EUR po osobi. U industrijskoj strukturi dominantni su kapitalno intenzivni kapaciteti osnovne rudarske i topioničarske industrije, proizvodnja električne energije i industrijski sektor: proizvodnja i prerada rude bakra, proizvodnja nemetala, proizvodnja električne energije, proizvodnja uglja i proizvodnja građevinskih materijala.

Dominantne industrije u opštinama su sledeće: rudarstvo i metalurgija u Boru i Majdanpeku, proizvodnja električne energije i hemijska industrija u Kladovu i Negotinu.

Pozivajući se na strukturu dohotka u okrugu, najveći deo zauzimaju poljoprivreda, šumarstvo, vodoprivreda (43,7%), zatim prerađivačka industrija (20,6%), trgovina (15,9%), prevoz (10,2%), građevinarstvo (5,7%). Usluge čine 30.0 % nacionalnog dohotka; industrija (rudarstvo i građevinarstvo) čini 26.3%.

Opis privrednih delatnosti relevantnih za planinski turizam

MEHEDINTI

Poljoprivreda je glavni izvor izdržavanja za većinu stanovnika okruga, jer oko 60% područja okruga predstavlja poljoprivredne terene (većina njih su oranice, sa plodnim zemljištem). Više od 90% poljoprivrednih terena je privatna imovina. Postoji veliki poljoprivredni potencijal, zbog plodnog tla, povoljne klime, važnih vodnih resursa i ogromnih poljoprivrednih terena, ali nedostatak investicija i održiva vizija razvoja poljoprivrede, migracija radne snage i starenje stanovništva doveli su do velikog udela poluodrživih farmi.

Kako je veliki udeo teritorije okruga pokriven ravnica i brdima, šumovite površine nisu toliko značajne. Ipak, oko 150.000 ha. šuma, uglavnom listopadnih, nalazi se u severnom i zapadnom delu okruga, gde preovladavaju planine.

Ribolov je vekovima važna aktivnost za ljude koji žive u južnom delu okruga, duž doline Dunava, gde reka pruža lokalnim zajednicama dosta hrane. Iako postoji puno striktnih propisa koji se tiču ribarstva, još uvek postoje brojne zajednice za koje je i dalje važan ribolov.

Šumske površine u severozapadnom delu okruga važne su za lokalne zajednice, ne samo zbog drvne mase, već i zbog drugih proizvoda koje priroda nudi - šumsko voće i pečurke, koje lokalno stanovništvo sakuplja i prodaje, čime se obezbeđuje i dodatni prihod.

Turizam je još jedna aktivnost koja podržava ekonomsku diversifikaciju sela. Prisustvo spektakularnih planina i visoravni sa ogromnim kraškim područjima, mnogim prirodnim i kulturnim atrakcijama dovelo je do pojave nekih seoskih područja kao poznatih destinacija turizma ne samo za ljude iz okruga, već i za čitavu zemlju. Prema tome, većina smeštaja koji su izgrađeni u poslednjih 15 godina nalaze se na selu, a ne u glavnim gradovima okruga, što još jednom svedoči o potencijalu područja.

CARAS-SEVERIN

Poljoprivreda i šumarstvo su ekonomski sektori sa dugom tradicijom u okrugu. Sa površinom od preko 413.000 ha šuma, odnosno 45% površine okruga i različitih zaštićenih područja, prisustvo Dunava u južnom delu i brojnim drugim rekama, primarne delatnosti čine osnovu ekonomije za veliki broj ruralnog stanovništva u ovom okrugu. Postoje povoljni uslovi za uzgoj životinja, uglavnom stoke i ovaca, kao i za plantaže useva u donjim i plodnijim nizijama. Postoji nekoliko pokušaja uvođenja ekološke poljoprivrede, što bi moglo obezbediti i dobre uslove za razvoj turizma, jer se proizvodi mogu kapitalizovati i kroz turizam. Prisustvo velikih šumskih površina predstavlja dodatni izvor prihoda lokalnom stanovništvu, koji su od generacije do generacije naučili da vrednuju, sakupljaju i prodaju šumsko voće, pečurke i lekovito bilje, bilo kao sveže ili obrađene proizvode. U toku poslednje decenije smeštajni kapaciteti su raznovrsni i ima ih sve više, zadovoljavajući različite tipove turista po pitanju budžeta i udobnosti objekata.

BOR

U Bor skom okrugu, poljoprivredno zemljište pokriva oko 45% ukupne teritorije što je prilično malo u odnosu na republički prosek od 63,7%. Velike površine su smanjene zbog rudarskih aktivnosti, posebno u opštinama Bor i Majdanpek. Skoro 55% ukupnog poljoprivrednog zemljišta su livade i pašnjaci 39%, voćnjaci 3% i vinogradi 2,2% ukupne teritorije okruga. Njegovi niži delovi su pogodni za grožđe a viši za uzgoj voća. Ravničarska područja pogodna su za ratarstvo i vrtlarstvo kao što su Ključ i Negotin, u blizini reke Dunav.

Uprkos prirodnim prednostima, evidentira se smanjenje broja stoke.

Ukupna površina pod šumom u Borskom okrugu iznosi 1.571 km² od ukupne teritorije Borskog okruga koja iznosi 3.507 km² što odgovara 44,8% šumskog pokrivača Borskog okruga. U Nacionalnom parku Đerdap šume su pod 3 režima zaštite. Drvna

industrija ima pozitivne strane, kao što su: dostupnost sirovina, dostupnost radne snage i prirodni resursi koji su u prilično dobrom stanju. Proizvodnja drvne industrije i primarna prerada drveta na prvom mestu zavise od sirovina.

Bogato prirodno i kulturno nasleđe je preduslov za razvoj planinskog turizma i turizma zasnovanog na nasleđu. Postoje seoska domaćinstva koja nude raznovrsne praznične programe tokom cele godine.

Prateće ekonomske aktivnosti koje se odnose na razvoj planinskog turizma mogu pružiti adekvatne prednosti. Postoje inicijative za transformaciju poljoprivrede kroz njenu ekološku kultivaciju. Šume se mogu smatrati potencijalima za razvoj, ali pametno upravljanje treba da se primeni kako bi se uštedelo prirodno bogatstvo i za planinski turizam. Broj stoke se smanjuje i to može dovesti do gubitka autentičnosti u lokalnim poljoprivrednim proizvodima.

Zaposlenost

Sledeća tabela prikazuje zaposlenost po okruzima definisanim po sektorima: poljoprivreda kao primarni, industrija kao sekundarni i usluge kao tercijarni sektor.

Okrug/Broj zaposlenih	Primarni sektor (u hiljadama)	Sekundarni sektor (u hiljadama)	Tercijarni sektor (u hiljadama)	Ukupno (u hiljadama)
MEHEDINTI	33,9	33,3	44,8	112
CARAS-SEVERIN	30,0	49,0	55,4	134,4
BOR	0,4	8,9	18,1	27,4
UKUPNO	64,3	91,2	118,3	273,8

Ova tabela pokazuje da većina zaposlenih radi u tercijarnim sektorima, koji uglavnom predstavljaju usluge.

STOPA NEZAPOSLENOSTI

Okrug/Stopa nezaposlenosti	Stopa nezaposlenosti 2016
MEHEDINTI	10,2 %
CARAS-SEVERIN	2,9 %
BOR	15,7 %

BROJ ZAPOSLENIH U SEKTORU TURIZMA

Okrug/Broj zaposlenih	Primarni sektor (u hiljadama)	Sekundarni sektor (u hiljadama)	Tercijarni sektor (u hiljadama)	Ukupno (u hiljadama)	Ukupno u sektoru turizma (u hiljadama)
MEHEDINTI	33,9	33,3	44,8	112	1,8
CARAS-SEVERIN	30,0	49,0	55,4	134,4	2,6
BOR	0,4	8,9	18,1	27,4	0,9
TOTAL	64,3	91,2	118,3	273,8	5,3

Tabela iznad pokazuje procenat u sektoru turizma u odnosu na ukupne zaposlene u tri okruga. Ne može se izbeći činjenica da manje od 2% ukupnog broja zaposlenih radi u sektoru turizma.

PROSEČNA ZARADA

Okrug/Prosečna zarada	Prosečna zarada Decembar 2016/EUR
MEHEDINȚI	428,05
CARAS-SEVERIN	394,02
BOR	410,05

Ova tabela pokazuje ravnotežu zarada u tri okruga - postoje relativno male razlike u prosečnoj zaradi

Obrazovne institucije u turizmu

Obrazovne institucije u turizmu	Institucija	Lokacija	Profil
MEHEDINTI	Ekonomski fakultet "Theodor Costescu", Tr. Severin	Drobeta Turnu Severin	Usluge
	Dierna, Tehnički fakultet Orsova	Orsova	Usluge
CARAS-SEVERIN	Colegiul Economic Montan al Banatului Montan Resita	Resita, jud. Caras-Severin	Usluge
	Srednja stručna škola "ST. Dimitry" Teregova	Teregova	Usluge
	Gimnazija "Hercules"	Băile Herculane	Usluge
	C.N. Economic Theodor Costescu Tr. Severin C.T. Dierna, Orsova	Orsova	/
BOR	Ekonomsko-trgovačka škola	Bor	Turistički tehničar
	Tehnička škola	Majdanpek	Turistički tehničar
	Srednja škola "Sveti Sava"	Kladovo	Turistički tehničar Kuvar

Univerziteti:

Univerzitet Craiova - www.ucv.ro

Prirodno-matematički fakultet - Departman za geografiju - Geografija turizma - <http://ciso1.central.ucv.ro/geografie/>

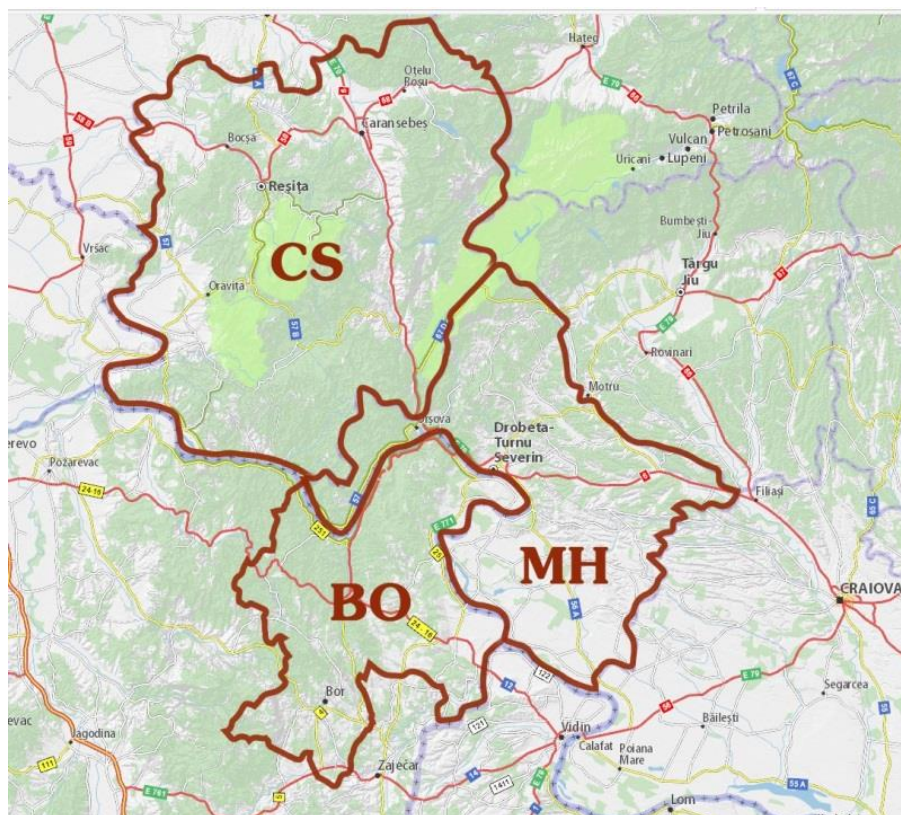
Master studije: Turizam i održivi razvoj

Ovo poglavlje pokazuje da postoje različite mogućnosti za mlade generacije da se obrazuju za buduće poslove u turizmu. Ukupno 11 škola pruža kurseve za turizam u prekograničnom regionu i to se smatra dobrom mogućnošću za mlade. U gradu *Craiova*, postoji Univerzitet koji nudi razne osnovne i master kurseve u turizmu.

Pristupačnost prekograničnog regiona

Ovaj region ima raznovrsne mogućnosti za posetu. Najčešće se koristi putna infrastruktura, ali noviji događaji donose mogućnosti lakšeg putovanja avionom kada su se aerodromi u blizini ovog regiona specijalizovali za jeftine letove.

U obe zemlje, saobraćajna infrastruktura registruje značajne nedostatke, koji se uglavnom odnose na nedostatak autoputeva, nizak broj intermodalnih priključaka, nisku nosivost postojećih puteva, nejednaku raspodelu železnica i puteva.

Karta 3. Glavni putevi u prekograničnoj oblasti

Putevi

MEHEDINTI

Mreža javnih puteva razvila se kao rezultat potrebe za obezbeđivanjem putnih veza između gradova, pa su novi putevi pratili stare. Rezultat je bio stvaranje mnogih sela i gradova pored puteva, bez obilaznice, gde sav lokalni i tranzitni saobraćaj prolazi kroz centar mesta.

Zbog nedostatka ulaganja u sekundarne puteve (posebno u seoskim područjima), linearno naseljena mesta (duž obe strane puta) nastavili su da se razvijaju duž nacionalnih puteva, pogoršavajući situaciju u kojoj saobraćaj na nacionalnim putevima utiče na bezbednost stanovnika. Jedino mesto u okrugu gde postoji zaobilaznica je *Drobeta Turnu Severin*.

Mreža javnih puteva u okrugu ima dužinu oko 1900 km. Mreža nacionalnih puteva uključuje glavne nacionalne puteve i sekundarne državne puteve.

U *Mehedinti* ima oko 704 km državnih puteva drugog reda i oko 745 km lokalnih puteva.

CARAS-SEVERIN

Kroz okrug *Caras-Severin* prolazi nacionalni evropski put 70 koji ulazi u zemlju iz Srbije i povezuje kroz grad *Timisoara* severni deo zemlje, prateći trase nekadašnjeg rimskog puta. On takođe služi ekonomskim interesima urbanih i ruralnih centara širom dolina *Timis-Cerna*.

Najveća gustina putne mreže unutar okruga *Caras-Severin* koncentrisana je na severu i na severozapadni deo okruga, dok je južni deo slabo razvijen.

U okrugu *Caras-Severin* nalazi se oko 880 km državnih puteva drugog reda i oko 515 km lokalnih puteva.

BOR

Teritorija okruga je karakteristična za blizinu Evropskih putnih koridora X i IV i rečni koridor VII, što znači da je severna granica okruga panevropski Koridor VII.

Teritorija okruga Bor je međusobno i sa drugim delovima Srbije povezana mrežom puteva različitih razreda.

U okrugu Bor postoji 297,4 km državnih puteva prvog reda. Postoji oko 444 km državnih puteva drugog reda.

Nalazi se i oko 752,3 km lokalnih puteva, sa savremenijim kolovozom od 311,6 km. Zbog dugogodišnjeg nedovoljnog ulaganja u održavanje i rekonstrukciju puteva, trenutna situacija putne mreže nije zadovoljavajuća.

Skoro polovina lokalne putne mreže nema savremeni kolovoz. Razvoj javnog drumskog saobraćaja nije zadovoljavajuć i rezultat je lošeg kvaliteta lokalne putne mreže.

Železnice

MEHEDINTI

Dužina pruge u *Mehedinti* okrugu iznosi 124 km, od čega je elektrificirano 123 km. Gustina železnice je 25/1000 kvadratnih kilometara. *Mehedinti* okrug ima prilično malu gustinu u poređenju sa drugim okruzima u zapadnoj Rumuniji.

CARAS-SEVERIN

Dužina železnice u *Caras-Severin* okrugu je 341 km, od čega je 150 km elektrificirano. Gustina železnice je 40/1000 kvadratnih kilometara. *Caras-Severin* okrug ima dobru gustinu u poređenju sa drugim okruzima u zapadnoj Rumuniji.

BOR

U Borskom okrugu postoji oko 120 km železničkih pruga sa standardnim šinskim kolosekom, među kojima nema elektrificiranih pruga.

Železnice u Borskom okrugu smatraju se regionalnim. Povezivanje luke Prahovo preko brane Djerdap 2 sa Republikom Rumunijom imalo bi tranzicioni uticaj jer bi to mogao biti prvi železnički granični prelaz za ciljnu prekograničnu oblast.

Stanje železničkih pruga u Borskom okrugu nije zadovoljavajuće, što ukazuje činjenica da se dozvoljene brzine kreću od 40km /h do 80km /h.

Železnički saobraćaj i mogućnost njegovog daljeg razvoja mogu igrati značajnu ulogu u razvoju saobraćajnog sistema u Borskom okrugu, posebno kada se uzme u obzir da je železnički saobraćaj najpovoljniji sa aspekta životne sredine. Postoji mogućnost modernizacije postojećih pruga i značajno povećanje njihove apsorpcione i transportne moći. Prevoz putnika nije dovoljno visok i neprofitabilan je zbog neravnih pruga, malih brzina i malog broja putnika.

Teškoće u železničkom saobraćaju potiču od vrlo lošeg stanja infrastrukture, konstantno ili vrlo zastarele u odnosu na nove standarde. Stanje infrastrukture smatra se glavnim problemom koji dovodi do prekida transportnog sistema.

Važan nedostatak je i činjenica da između Rumunije i Srbije nema železničkog graničnog prelaza, iako postoje neki planovi za razvoj.

Železnica je nekada bila dobra opcija za putovanja u Borskom okrugu. Danas ima veoma mali broj turista koji dolaze u Borski okrug železnicom, dok sve više turista dolazi drumskim saobraćajem. Teškoće sa železničkim saobraćajem potiču od vrlo lošeg stanja infrastrukture, koja je veoma zastarela. Loše stanje železnice vidljivo je i u rumunskom delu prekograničnog područja.

Luke

Luke u graničnom regionu imaju važnu ulogu u ekonomskom razvoju, pošto kroz region protiče Dunav kao važan Panevropski Koridor VII. Komercijalne luke se nalaze u mestima *Drobeta Turnu-Severin* i *Orsova* u Rumuniji i u *Prahovu* u Srbiji.

Luke	Ime	Lokacija
MEHEDINTI	Drobeta Turnu-Severin	927-934 km na levoj obali Dunava, u trenutnom akumulacionom jezeru - hidroenergetskom i navigacionom kompleksu "Iron Gates II"
	Orsova	953 - 957 km leva obala Dunava, u uzvodnom delu tekućeg akumulacionog jezera - hidroenergetski i navigacijski kompleks "Iron Gates I"
CARAS-SEVERIN	Moldova Veche	na levoj obali Dunava, u uzvodnoj oblasti aktuelnog akumulacionog jezera - hidroenergetskog i navigacionog kompleksa "Iron Gates I"
BOR	Prahovo	Nalazi se na desnoj obali reke Dunav (861 km).

Luka *Drobeta Turnu-Severin* i **Orsova** imaju moderan putnički terminal sa rečnom stanicom sa evropskim standardima.

Luka *Drobeta Turnu-Severin* je dobro povezana i poseduje putni pristup uličnoj mreži grada i dalje veze sa glavnim putevima i poseduje železnički pristup.

Luka *Orsova* ima unutrašnji pristup uličnoj drumskoj mreži *Orsove* i dalje ka ostaloj drumskoj infrastrukturi.

Luka *Prahovo* u Borskom okrugu nalazi se na desnoj obali reke Dunav (861 km). To je luka takozvanog bazenskog tipa. Nalazi se 4 km nizvodno od Hidroelektrane Đerdap 2. Njena tehnička oprema i prateća infrastruktura su u vrlo lošem stanju.

Luka Prahovo je povezana i dostupna železničkim i putnim mrežama.

Ministarstva u obe zemlje nameravaju da implementiraju nekoliko infrastrukturnih projekata za Dunavski sektor, u okviru Dunavske strategije.

TURISTIČKE LUKE

U *Moldova Veche*, gradu u Rumuniji, postoji luka na reci Dunav sa modernim putničkim terminalom. Luka ima dokove koji služe industrijskom i putničkom saobraćaju u toj oblasti.

Moldova Veche luka poseduje putni pristup uličnoj mreži puteva lokaliteta i dalje je povezana sa glavnim putevima okruga.

Luka *Pojejena* se nalazi u južnom delu okruga *Caras-Severin* u turističkom području pod nazivom *Clisura Dunarii*. Aktivnosti luke nisu velike, a glavni korisnici su turisti, investitori, oko 7.500 stanovnika iz *Clisura Dunarii* i oko 23.000 stanovnika iz Kladova i iz Vojvodine iz Srbije.

Za potrebe turizma, glavna luka u Borskom okrugu nalazi se u Donjem Milanovcu. Ovde se u poslednjih deset godina zaustavljaju mnogi međunarodni kruzери. Broj zaustavljanja kruzera se povećava. Obično neki turisti sa kruzera imaju vremena za posetu obližnjih atrakcija, poput muzeja Lepenski vir ili samo šetaju kroz Donji Milanovac.

<i>Turističke luke</i>	Ime	Lokacija
MEHEDINTI	DrobetaTurnu-Severin	DrobetaTurnu-Severin
	Orsova	Orsova
CARAS-SEVERIN	Moldova Veche	Moldova Veche
	Luka Pojejena	klisura Dunării.
BOR	Donji Milanovac	Donji Milanovac
	Tekija	Tekija
	Kladovo	Kladovo

Dunavsko brodarenje i krstarenje su relativno nisko razvijeni. Samo jedna luka za putnike i teret *Moldova Nova* (granični prelaz sa Republikom Srbijom) postoji u dužini od preko 64 km (južna granica okruga *Caras- Severin*). Nekoliko lokalnih operatera nudi putovanje duž Dunava i većina njih su privatni operateri (Hercules Tour, S.C. Hercule S.A., S.C. Manea S.A). Uopšteno govoreći, ovo su jednodnevni izleti i brodovi koji se koriste su mali (10-20 mesta) sa ograničenim brojem uključenih usluga.

Granični prelazi

Ime	Lokacija	Vrsta transporta
Porțile de Fier I Djerdap I	Gura Văii Prahovo	Put
Porțile de Fier II Djerdap II	IzvoruFrumos Prahovo	Put

Drobeta Turnu-Severin Kladovo	Drobeta Turnu-Severin Kladovo	Luka
Orsova Tekija	Orsova Tekija	Luka
Naidăs Kaluđerovo	Naidăs Kaluđerovo	Put
Moldova Veche Golubac	Moldova Veche Golubac	Put

Biciklističke staze

Ovo područje je međunarodno prepoznato kao destinacija za bicikliste, uglavnom zbog postojanja rute EuroVelo6 i EuroVelo 13. To su međunarodni biciklistički putevi priznati od strane Evropske biciklističke federacije, koja je krovna federacija za nacionalne biciklističke organizacije širom Evrope. EuroVelo je mreža dugih, unakrsnih biciklističkih staza koje prolaze kroz Evropu. EuroVelo 6 je rečna ruta koja počinje od Francuske i nastavlja kroz Nemačku, Austriju, Slovačku, Mađarsku, Srbiju, Bugarsku i Rumuniju do ušća reke na delti Dunava. EuroVelo 13 prati staru Gozdenu zavesu, granice podeljene Evrope tokom hladnog rata. EuroVelo 13 kraće iz Norveške na Barentsovom moru, duž granice do Baltičkog mora, a zatim ulazi u Nemačku. Zatim sledi stara granica između Zapadne Nemačke i bivše Istočne Nemačke, sadašnjih granica između Češke i Nemačke, a zatim Austrije, Austrijsko-Slovačke i Austrijsko-Mađarske granice pre nego što prati granice Rumunije, Srbije, Bugarske i Makedonije. Završava se u Bugarskoj na Crnom moru nakon što prati granicu sa Grčkom i Turskom. Postoje i druge mogućnosti - za planinski biciklizam u planinskim područjima tri okruga. Jedan od najprepoznatljivijih prekograničnih biciklističkih puteva je biciklistička ruta *Iron Gates*. Ova ruta se nalazi u blizini *Dobreta Turnu Severina* i Kladova, a neke od definisanih ruta su prekogranične, između dve zemlje.

Aerodromi

Aerodrom Craiova, Rumunija

Međunarodni aerodrom *Craiova* služi i robnom i putničkom saobraćaju aviona u jugozapadnom delu Rumunije. Trenutno, na međunarodnom aerodromu *Craiova*, avio kompanija "Vizzair" ima rute do sledećih destinacija: Milano - Bergamo, Rim, Bolonja, Venecija, London, Liverpul, Barselona, Madrid, Pariz i Keln. Počev od 2016. godine, avio kompanija "Rianair" ima redovne letove za Valensiju. Dakle, ceo region u jugozapadnom delu Rumunije ima na raspolaganju najbrže i najudobnije prevozno sredstvo za različite destinacije u Evropi. Broj putnika u poslednje tri godine prikazan je u tabeli ispod.

Aerodrom Timisoara, Rumunija

Međunarodni aerodrom *Timisoara* služi i robnom i putničkom saobraćaju u zapadnom delu Rumunije. Aerodrom se nalazi u severo-zapadnom delu opštine Temišvar, na udaljenosti od 12 km.

Nacionalne i međunarodne destinacije od aerodroma *Timisoara* su sledeće:

- nacionalne destinacije: Bukurešt, Kluž - Napoka, Jaši;
- inernacionalne destinacije: Pariz, Dortmund, Dizeldorf , Minhen, Frankfurt , Memingen, Brisel, Milano-Bergamo, Bolonja, Rim, Trevizo, Bari, London, Ajndhoven, Barselona, Madrid, Valensija.

Broj putnika u poslednje tri godine prikazan je u tabeli ispod.

Aerodrom Niš, Srbija

Niški aerodrom je sada specijalizovan za nisko-budžetne letove pretežno za istočnu i severnu Evropu. Naizmenično, direktni letovi su dostupni za: Bratislavu, Berlin, Basel, Bergamo, Dizeldorf, Dortmund, Ajndhoven, Memingem, Malme, Stokholm i Ciri. Prevoznici su: "Wizzair", "Ryanair", "Germania" i "Swiss".

Broj putnika na aerodromu u Nišu stalno se povećava, a broj putnika za poslednje tri godine je prikazan u tabeli ispod.

	2014	2015	2016	Ukupno
Broj putnika/godina				
AERODROM TIMISOARA	736.191	924.459	1.160.482	2.821.132
AERODROM CRAIOVA	138.886	116.813	222.320	478.019
AERODROM NIS	1.335	36.258	124.917	162.510
UKUPNO	876.412	1.077.530	1.507.719	3.461.661

Važno je spomenuti i Aerodrom Bor, koji se nalazi u opštini Bor u okviru prekogranične oblasti. Aerodrom se i dalje ne koristi i preduzimaju se aktivnosti uvođenja aerodroma u civilni transport za čarter, regionalne i međunarodne letove. Aerodrom je na nadmorskoj visini od 386 metara, a njegovo dodatno opremanje, proširenje i modernizacija je glavni zadatak Opštinske uprave.

Sve veći broj turista koji preferira avio saobraćaj predstavlja deo potencijalnih klijenata za letove do / iz Niša, Craiova i Timisoara. Ova prilika pruža dobre šanse turističkim operaterima da integrišu svoju ponudu sa jeftinim letovima iz zemalja sa glavnim emitivnim područjima u Evropi.

Stanje turističkog sektora

Sveobuhvatno shvatanje turističkih resursa, proizvoda i usluga koje postoje na određenoj lokaciji predstavlja kritičan rani korak u razvoju turizma. Ovo poglavlje pruža informacije o prirodnim i kulturnim potencijalima, atrakcijama (prirodnim i kulturnim), smeštajnim objektima i drugim komponentama turističkog lanca snabdevanja kako bi se sumirale snage i nedostaci destinacije.

Prirodno i kulturno nasleđe prekogranične regije

Prirodno nasleđe predstavlja jedan od najvažnijih stubova razvoja turizma. Još je važnije u kontekstu planinskog turizma. Prirodna baština ovog područja diktirala je uslove za razvoj naselja, resurse za ekonomski rast i slično. Kulturno nasleđe ovog područja predstavljaju stvaralaštvo ljudske istorije. Kulturne aktivnosti odgovaraju tehničkom i ekonomskom nivou područja, što pokazuje stanje razvoja. I prirodno i kulturno nasleđe sada su najvažniji kapital za razvoj planinskog turizma.

MEHEDINTI

PRIRODNO NASLEĐE

Mehedinti okrug ima veliku raznolikost flore, preko 4000 taksona sa 28 endemičnih vrsta u Prirodnom parku *Iron Gates* i 23 u nacionalnom parku *Domogled-Cerna Vallei*. Postoji veliki broj retkih, ugroženih i endemičnih vrsta, kao na primer: *Stipa danubialis*, *Prangos carinata*, *Tulipa hungarica*, *Campanula crassipes* itd. Staništa koja se susreću unutar Mehedinti okruga su livade, šume, kamenjari, pećine i močvare. Stanje divlje flore i faune je direktno vezano za stanje prirodnih staništa, uticajima uzrokovanim delovanjem drugih faktora životne sredine.

Fauna Mehedinti okruga pokazuje veliku raznolikost vrsta kičmenjaka i beskičmenjaka. Veliki broj vrsta koje se mogu naći je zbog raznovrsnosti biotopa u ovoj oblasti, što rezultira situacijom da se na maloj površini može pronaći veliki broj vrsta.

Najvrednija prirodna baština *Mehedinti* okruga predstavljaju dva parka prirode i jedan nacionalni park - Park prirode *Mehedinti Plateau* Geopark, Park prirode *Iron Gates* i Nacionalni park *Domogled-Valea Cernei*.

Park prirode *Iron Gates* odgovara V "IUCN" kategoriji: zaštićeni predeo: zaštićeno područje kojim se uglavnom upravlja zbog očuvanja pejzaža i rekreacije.

Dve specijalne zaštićene oblasti proglašene su u Parku prirode *Iron Gates*, u okviru evropske ekološke mreže "NATURA 2000" u Rumuniji, i to:

Tok Dunava *Bazias-IronGates*, koji pokriva 10.124,4 ha i *Almajul* planine-*Locvei*, koje pokrivaju 118.141,6 ha. Ovaj park prirode je proglašen i za lokaciju od značaja zajednice kao *Iron Gates*, integrisani deo evropske ekološke mreže "NATURA 2000", na površini od 124.293,00 ha.

Park prirode *Iron Gates* karakteriše bujnost biodiverziteta, što je učinilo zaštićeno područje prepoznatljivim kako na nacionalnom tako i na međunarodnom nivou. Klimatologija, tlo, petrografija, geomorfologija, uticaj Dunava na njih, ali i društveni kontekst stvorili su jedinstvena mesta koja su tokom vekova očuvala specifičnosti staništa. 2011. godine Park je uključen na listu vlažnih staništa od međunarodnog značaja - prijavljen kao *Ramsar* lokacija.

Nacionalni park *Domogled-Valea Cernei*, osnovan 1990. godine, nalazi se na jugozapadu Rumunije i prostire se u 3 okruga – *Caras-Severin*, *Mehedinti* i *Gorj*. Pokriva 8.220 ha u *Mehedinti* okrugu. Sa geografskog stanovišta Park pokriva sliv reke *Cerna*, od njenog izvora do ušća u *Belarecu*, preko planina *Godeanu* i planina *Cernei* na desnoj padini i planine *Valcanului* i *Mehedinti* na levoj padini.

Nacionalni park *Domogled-Valea Cernei* sa površinom od 61.211 ha predstavlja planinsko područje sa brojnim planinskim vrhovima, vrtačama, pećinama, dolinama i vodopadima. Ovaj park je sklonište za široku lepezu vrsta flore i faune, od kojih su neke vrste vrlo retke ili endemične.

Park prirode *Mehedinti Plateau Geopark* osnovan je 2004. Geopark *Plateau Mehedinti* pokriva površinu od 106.000 ha. U parku se nalazi 17 deklariranih prirodnih rezervata kao što su: *Ponoare Carst Complex*, *Topolnita* pećinski rezervat i *Epuran* pećina. Uprava Geoparka posluje sa 5 turističkih informativnih tačaka. Geografska osobenost *Mehedinti* visoravni sastoji se od kombinacije planinskih i brdskih karakteristika. Može se upoređivati sa planinama, sa kojima ima litološku sličnost, kao i oblik zemljišta (uske doline), prisustvo pećina i tektonske fragmentacije, a u isto vreme i sa brdima (niska visina, gladki vrhovi, mnoga ljudska naselja). Ovde su podzemne vode preplavile mnoge pećine, poznate po veličini i lepoti, kao što su *Topolnita*, *Epuran*, *Bulba*, *Gramei*, *Isverna* itd.

KULTURNO NASLEĐE

Veliko kulturno nasleđe ovog okruga sada postaje osnova za razvoj turizma.

Kulturno nasleđe *Mehedinti* okruga predstavlja 569 istorijskih spomenika, arheoloških nalaza, popularnih istorijskih spomenika.

Najvažniji od njih su:

- Tragovi naselja iz paleolitskog, mezolitskog i neolitskog perioda;
- Svedočenja o istoriji življenja: tvrđave, manastiri, crkve, zgrade sa izuzetnim arhitektonskim karakteristikama: kuće, vodenice, kameni objekti itd.
- Postojanje visokih etničkih različitosti sa različitim tradicijama i običajima (rumunski, srpski, češki, nemački, turski, grčki, mađarski) i bez etničkih sukoba;
- Prisustvo najveće hidro-tehničkog objekta u Rumuniji i slivu Dunava;
- ruševine srednjovekovne tvrđave "Tri Kule", istorijski spomenik;
- Ruševine tvrđave *Ladislau* - istorijski spomenik;

Kulturno nasleđe Geoparka *Plateau Mehedinti*

Spisak kulturno zaštićenih područja:

Srednjovekovna tvrđava *Severin*

Rimska tvrđava u Drobeti.

Stub Trajanovog mosta

Topla kupatila u Drobeta

Topolnita manastir

Crkva "Grčesku"

Rimokatolička crkva

Manastir "Sv. Ana"

Manastir "Vodita"

Muzej "Iron Gates"

Manastir "Strehaia"

Muzej umetnosti

CARAS SEVERIN

PRIRODNO NASLEĐE

U *Caras-Severin* okrugu identifikovana su 62 staništa od nacionalnog interesa i 51 stanište od lokalnog značaja, od kojih je 13 prioritetnih staništa u Evropi. Postoji 218 biljnih vrsta nacionalnog interesa i 18 biljnih vrsta od lokalnog značaja.

U Nacionalnom parku *Nera Beusnita* pronađeno je 1086 vrsta visokih biljaka, uključujući 108 retkih vrsta i 13 endemičnih vrsta. Nacionalni park *Domogled-Cerna* je domaćin oko 1110 vrsta vaskularnih biljaka (visokih) od kojih je 66 vrsta ugroženih taksona, retkih i delimično endemičnih. U Nacionalnom parku *Semenic-Carasului Gorges*, niže biljke predstavljaju više od 270 taksona i 18 taksona koja pripadaju grupi lišaja.

Zbog svog geografskog položaja, klimatski uslovi sa jakim submediteranskim uticajima (vruća i suva leta, blage zime sa jakim kišama), *Caras-Severin* okrug ima prirodne uslove za život mnogih vrsta biljaka i životinja i za veliku raznolikost prirodnih staništa.

Nacionalni park *Semenic - Caile Carasului* (II kategorija IUCN) nalazi se u centralnom delu okruga, na površini od 36.364,8 ha, uključujući 10 rezervata (14.420,8 ha) i 8 lokacija predloženih za rezervate. Reprezentativne turističke atrakcije unutar parka uključuju: *Buhui-Marghitas*, *Caras* klisuru, *Garlistei* klisure, *Caras* izvore, *Nera* izvore, *Buhui* pećinu i *Comarnic* pećinu.

Nacionalni park *Cheile Nerei-Beusnita* (kategorija II IUCN) ima površinu od 37,100 ha i sadrži 6 prirodnih rezervata. Najpoznatije turističke atrakcije su: klisura *Nera-Beusnita*, klisura *Susare*, *Bigar*, *Ducin*, dolina *Ciclova-Ilidia*.

Nacionalni park *Domogled - Valea Cerne* (kategorija II IUCN) prostire se na 3 okruga, od ukupne površine parka - 61,211 ha, na području *Caras-Severin* okruga je 23.185 ha i uključuje rezervate: *Domogled*, *Coronini - Bedina*, *launa-Craiova*, *Belarecai* i *Ion Barzoni* pećinu.

Nacionalni park *Retezat* (kategorija II IUCN) se prostire na teritoriji okruga preko svog zapadnog kraka, koji zauzima 4.281 ha (11%) naselja *Zavoi*, od ukupne površine parka - 38.138 ha. Na ovoj površini nema rezervata prirode ili spomenika prirode.

Park prirode *Portile de Fier* (kategorija V IUCN), jedan od najvećih parkova prirode u Rumuniji, prostire se na površini dva okruga, *Caras-Severin* i *Mehedinti*. U *Caras-Severin* okrugu ovaj park zauzima 74.774 ha i sadrži 14 rezervata. Među prirodnim

rezervatima na teritoriji okruga mogu se spomenuti: *Valea Mare*, nasip *Nera-Danube*, dolina *Divica*, *Bazias*, vodena pećina *Poleva doline*, kao i posebne avifaunisticke zone zaštite: *Ostrov*, *Calinovat* i *Divici – Pojejena* močvare.

KULTURNO NASLEĐE

Kulturne resurse opisuje etnička heterogenost koja ih je generisala. Jedan od glavnih uticaja bila je aktivnost ljudi u regionu u smislu rudarstva i obrade metala, a takođe i raznoliki etnički mozaik. Shodno tome, antropogeni resursi se uglavnom fokusiraju na rimske istorijske relikte, tvrđave i utvrđenja razne starosti, industrijske kulture i kulture stanovništva koji predstavljaju njegovu etničku heterogenost. Kapitalizacija kulturnih resursa podrazumeva neophodnost uključivanja odgovarajućeg znanja, određenog finansijskog kapitala i dobre promocije.

Ostaci rimske tvrđave

Tvrđava *Pojejena*

Crkva *Oravita*

Crkva *Berzasca*

BOR

PRIRODNO NASLEĐE

U Borskom okrugu postoji različita prirodna baština. Samo u Nacionalnom parku Đerdap evidentirano je preko 1.100 biljnih vrsta, 50 šumskih i žbunastih zajednica, endemskih šumskih zajednica i 200 vrsta ptica.

U Borskom okrugu postoji jedan Nacionalni park - Đerdap. Ovaj park nalazi se u severoistočnom delu Srbije duž granice sa Rumunijom. Površina Nacionalnog parka je 63.608 ha. Park se proteže duž desne obale Dunava oko 100 km, od Golubca do Karatasa, pokrivajući uski pojas šumskih brda, koji je širok od 2 do 8 km, u nadmorskoj visini od 50 do 800 metara iznad nivoa mora. Nacionalni park Đerdap je podeljen na zone sa tri nivoa zaštite. Tip režima zaštite za svaku zonu određuje se na osnovu svrhe i funkcije određene zone:

1. Prvi nivo zaštite zahteva strogu zaštitu izuzetnih prirodnih i kulturnih vrednosti. U zonama sa prvim nivoom zaštite sve zaštitne mere, naučno istraživanje, edukativne aktivnosti i javna prezentacija se obavljaju pri posebnom režimu.
2. Drugi nivo zaštite rezervisan je za zaštitu područja oko zona koja su stavljena pod zaštitu prvog nivoa, zaštita naročito vrednih prirodnih sistema (karakterističnih ekosistema, predela i drugih prirodnih dobara).
3. Treći nivo zaštite primenjuje se na područjima nacionalnog parka koji su izvan prvog i drugog nivoa zaštite. Aktivnosti koje se tiču turizma, sporta, rekreacije, šumarstva, vodosnabdevanja, eksploatacije mineralnih sirovina se nalaze u ovom području.

KULTURNO NASLEĐE

Obilazak kulturnih i istorijskih spomenika, uživanje u autentičnim pričama o lokalnim stanovništvu i ukusu jedinstvenih specijaliteta, su neke od specifičnosti koje turistima treba pružiti. Bogato kulturno nasleđe Borskog okruga ima potencijala da bude dobro predstavljeno turistima.

U Borskom okrugu postoje mnogi spomenici kulturnog nasleđa. Najrelevantniji su:

Lepenski vir

Tvrđava Diana

Trajanova tabla

Tvrđava Fetislam

Manastir Bukovo

Muzej Stevana Mokranjca

Muzej Hajduk Veljka

Turističke atrakcije - glavne turističke atrakcije u prekograničnom regionu

Na području tri okruga odabrane su i elaborirane 44 turističke atrakcije koje doprinose turističkoj privredi na pozitivan način. To su prirodni i kulturni spomenici, kao što su pećine, muzeji, banje i slično. Ove atrakcije su generator razvoja turizma u prekograničnom regionu. Ove lokacije su:

CARAS-SEVERIN

Ime atrakcije	Vodopad <i>Bigar</i> - Nacionalni park <i>Nera Gorges –Beusnita</i>
Lokacija	<i>Sasca Montana</i>
Veb sajt	www.cheilenereibeusnita.ro
Cena ulaza	1 Evro
Specijalne oznake	Zaštićeno područje od nacionalnog interesa
Organ upravljanja	ROMSILVA -Uprava Nacionalnog parka <i>Nera Gorges – Beusnita</i>
Opis	Vodopad pripada prirodnom rezervatu Bigar i predstavlja brdovito područje, kanjone, krečnjače, doline, kanale, rudnike, pećine, izvore, livade i pašnjake.
Ime atrakcije	Ochiu Beilui jezero (u okviru Nacionalnog parka <i>Nera Gorges –Beusnita</i>)
Lokacija	Selo <i>Potoc</i> , dolina <i>Beilui</i> kod <i>Sasca Montana</i>
Veb sajt	www.cheilenereibeusnita.ro
Cena ulaza	Uključena u ulaznicu za park od 1 Evro
Specijalne oznake	Zaštićeno područje od nacionalnog interesa
Organ upravljanja	ROMSILVA -Uprava Nacionalnog parka <i>Nera Gorges – Beusnita</i>
Opis	Ova lokacija je zaštićena oblast nacionalnog interesa. Jezero je okruženo šumom od jele, što mu daje šarm i veoma živopisni izgled. Ima površinu od 284 m2 i dubinu od 3,6 m.
Ime atrakcije	<i>Beusnita</i> vodopad (u okviru Nacionalnog parka <i>Nera Gorges –Beusnita</i>)
Lokacija	Selo <i>Potoc</i> , dolina <i>Beilui</i> kod <i>Sasca Montana</i>
Veb sajt	www.cheilenereibeusnita.ro
Cena ulaza	Uključena u ulaznicu za park od 1 Evro
Specijalne oznake	Rezervat prirode

Organ upravljanja	ROMSILVA -Uprava Nacionalnog parka <i>Nera Gorges – Beusnita</i>
Opis	Lokacija se sastoji od sukcesije vodopada reke <i>Beu</i> , od kojih je najveći visine preko 5 m.
Ime atrakcije	Klisura <i>Caras</i>
Lokacija	Dolina <i>Caras</i>
Veb sajt	www.pnscc.ro
Cena ulaza	2 Evra
Specijalne oznake	Zaštićeno područje
Organ upravljanja	ROMSILVA -Uprava Nacionalnog parka <i>Nera Gorges – Beusnita</i>
Opis	<i>Caras</i> klisure spadaju među najljepše klisure u Rumuniji (dužine 19 km, od kojih se 10 kilometara posećuje) koje ponekad imaju dubinu od preko 200 metara.
Ime atrakcije	<i>Comarnic</i> pećina (u sklopu Nacionalnog parka <i>Semenic - Cheile Caras</i>)
Lokacija	<i>Semenic</i> - Nacionalni Park <i>Cheile Carasului</i>
Veb sajt	www.pnscc.ro
Cena ulaza	2 Evra
Specijalne oznake	Zaštićeno područje
Organ upravljanja	ROMSILVA - Uprava nacionalnog parka <i>Semenic - Cheile Carasului</i>
Opis	Pećina ima masivnu strukturu koja se sastoji od monumentalnih dvorana i velikih stalagnitnih formacija.
Ime atrakcije	Jezero <i>Trei Ape</i>
Lokacija	<i>Semenic</i> - Nacionalni Park <i>Cheile Carasului</i>
Veb sajt	www.pnscc.ro
Cena ulaza	Uključena u ulaznicu za park od 1 Evro
Specijalne oznake	Rekreativna oblast
Organ upravljanja	<i>Semenic</i> - Nacionalni Park <i>Cheile Carasului</i>
Opis	Jezero <i>Trei Ape</i> se nalazi u Nacionalnom parku <i>Semenic - Cheile Carasului</i> i predstavlja rekreativno područje. Razvoj agro-turizma hotela i brvnara čini <i>Trei Ape</i> jezero rekreativnim mestom. Mogući su jahanje, pešačenje, biciklizam i ribolov.
Ime atrakcije	Muzej estetske mineralogije <i>Constantin Gruescu</i>
Lokacija	Selo <i>Ocna de Fier</i>
Veb sajt	www.constantingruescu.ro
Cena ulaza	1,7 Evra
Specijalne oznake	Muzej
Organ upravljanja	Muzej
Opis	Kolekcionar C.Gruescu je osnovao dragoceni Muzej estetske mineralogije u svojoj kući u selu <i>Ocna de Fier</i> . U muzeju je prikupio specijalne minerale, među kojima su i neki jedinstveni uzorci na svetu.
Ime atrakcije	Muzej lokomotiva-<i>Resita</i>
Lokacija	Resita
Veb sajt	www.mlaresita.org
Cena ulaza	Bez naknade

Specijalne oznake
Organ upravljanja
Opis

Muzej
Lokalni muzej
Muzej izlaže 16 modela lokomotiva proizvedenih u Resiti, pre više od 100 godina, uključujući i prvu lokomotivu iz Rumunije iz 1872. godine.

Ime atrakcije

Lokacija
Veb sajt
Cena ulaza
Specijalne oznake
Organ upravljanja
Opis

Pozorište Oravita
Oravita
www.oravita.ro
1.7 – 2 Evra
Pozoriste
Opštinsko Pozoriste
Izgrađeno 1817. godine u *Vienne baronet* stilu. Najstarije je pozorište u Rumuniji. Danas, ovde postoji okružni kulturni muzej, koji, među ostalim vrednostima, čuva knjigu počasti ove institucije.

Ime atrakcije

Lokacija
Veb sajt
Cena ulaza
Specijalne oznake
Organ upravljanja
Opis

Istorija muzeja planinske farmacije
Oravita
www.oravita.ro
1.5 Evro
Muzej
Opštinsko Pozoriste
Najstariji hemičar koji pripada porodici Knoblauch datira iz 1796. Godine.

Ime atrakcije

Lokacija
Veb sajt
Cena ulaza
Specijalne oznake
Organ upravljanja
Opis

Pruga Oravita-Anina
Oravita
www.oravita.ro
3 Evra
Nema
"CFR" Administracija
Izgrađena između 1848. i 1864. godine prva je planinska pruga jugoistočne Evrope. Njena dužina je 34 km, a visinska razlika između mesta odlaska i dolaska iznosi 339 m.

Ime atrakcije

Lokacija
Veb sajt
Cena ulaza
Specijalne oznake
Organ upravljanja
Opis

Vodenice Rudaria
Eftimie Murgu, Caras-Severin
<http://www.citycompass.ro/the-water-mill-park-at-rudaria-an-unesco-word-heritage-site/>
Bez naknade
UNESCO svetska baština
Muzej
Park vodenica nalazi se u dolini *Rudaria* i smatra se najvećim parkom vodenica jugoistočne Evrope. To je istorijski spomenik koji se sastoji od setova vodenica sa drvenim posudama, izgrađenim od drveta početkom dvadesetog veka. Uključuje 22 vodenice naređanih duž 3 km obale reke.

Ime atrakcije

Lokacija

Selo Binis
Selo u naselju *Doclin*, 5 km od grada *Bocsa*

Veb sajt	https://ro.wikipedia.org/wiki/Biniș,_Caraș-Severin
Cena ulaza	Bez naknade
Specijalne oznake	Nema
Organ upravljanja	Lokalne vlasti
Opis	Keramičku tradiciju iz sela <i>Biniș</i> čuva majstor Ionica Stepan. Ova keramika podseća na dačansku keramiku i njen oblik je danas poznat u mnogim zemljama sveta.

Ime atrakcije

Baile Herculane

Lokacija	<i>Baile Herculane</i>
Veb sajt	www.primaria.baile-herculane.ro
Cena ulaza	Bez naknade
Specijalne oznake	Nacionalni park
Organ upravljanja	Opština
Opis	Ovo je banjsko naselje koje se nalazi u jugozapadnoj Rumuniji. Kroz odmaralište protiče reka <i>Cerna</i> i nalazi se u <i>Domogledu</i> - Nacionalnom parku <i>Valea Cernei</i> u kojem se nalazi bogata populacija mesoždera.

MEHEDINTI

Ime atrakcije

Klisura Iron Gates

Lokacija	<i>Dubova</i>
Veb sajt	www.pnportiledefier.ro
Cena ulaza	Bez naknade
Specijalne oznake	Nacionalni park
Organ upravljanja	ROMSILVA - Uprava Parka prirode <i>Portile de Fier (Iron Gates)</i>
Opis	<i>Iron Gates</i> klisura sastavljena je od velikog i malog kazana, što predstavlja uski sektor Dunavske klisure ukupne dužine oko 100 km.

Ime atrakcije

Statua Decebal

Lokacija	Između lokaliteta <i>Eselnita</i> i <i>Dubova</i>
Veb sajt	Nema
Cena ulaza	Bez naknade
Specijalne oznake	Nacionalni park
Organ upravljanja	ROMSILVA - Uprava Parka prirode <i>Portile de Fier (Iron Gates)</i>
Opis	Kip ima visinu od 55 metara i širinu 25 metara, najveća je statua u Evropi, 8 metara viša od statue Hrista u Rio de Žaneiru i 6 metara niža od Kipa Slobode u Njujorku. Izgradnja statue Decebal trajla je 10 godina, a 12 ljudi je radilo na tome da to postigne.

Ime atrakcije

Trajanova tabla

Lokacija	Sa srpske strane - vidljiva samo sa rumunske strane.
Veb sajt	Nema
Cena ulaza	Bez naknade
Specijalne oznake	Kulturni spomenik
Organ upravljanja	Nacionalni park Đerdap, Srbija / Republički zavod za zaštitu spomenika kulture, Srbija

Opis Spomenik koji je podigao car Trajan, protivnik kralja Decebala, u znak obeležavanja rimskog trijumfnog marša trupa u Dakiji. Deo je od 10 tabli postavljenih od strane Trajana. Jedini preostali spomenik se može videti samo sa vode ili rumunske strane.

Ime atrakcije **Pećina Veterani**

Lokacija *Dubova*

Veb sajt www.pnportiledefier.ro

Cena ulaza 1,5 Evro

Specijalne oznake Nacionalni park

Organ upravljanja ROMSILVA - Uprava prirodnog parka *Portile de Fier (Iron Gates)*

Opis Bila je to prva pećina u Evropi koja je bila naseljena ljudima od davnih vremena, pre oko 3500 godina. U početku se koristila za sklonište ljudi ili životinja. Trenutno *Veterani* pećina je jedna od najznačajnijih turističkih atrakcija nacionalnog parka *Iron Gates*. Do nje se može doći samo brodom. Poseta pećine je dobra prilika za posmatranje pejzaža i vegetacije sa broda.

Ime atrakcije **Ponicova pećina**

Lokacija *Dubova*

Veb sajt www.pnportiledefier.ro

Cena ulaza Bez naknade

Specijalne oznake Nacionalni park

Organ upravljanja ROMSILVA - Uprava prirodnog parka *Portile de Fier (Iron Gates)*

Opis *Ponicova pećina* je najveća u Nacionalnom parku *Iron Gates*. Sastoji se od nekoliko galerija, sa ukupno 1.600 m. Dostupan je prilaz sa kopna ili brodom sa Dunava.

Ime atrakcije **Rimska tvrđava - Drobeta**

Lokacija *Drobeta-Turnu Severin*

Veb sajt www.cimec.ro/Muzee/MuzeulRegiuniiPortilordeFier/Index.htm

Cena ulaza Bez naknade

Specijalne oznake Kulturni spomenik

Organ upravljanja Muzej *Portile de Fier*

Opis Drobeta je bila prva citadela koju je izgradio imperator Trajan u Dakiji. Danas se ostanak temelja sastoji od 4 kapije, kuća, kasarne, puteva i zgrade Pretorije (komandanta) koja se nalazi u centru logora.

Ime atrakcije **Stub Trajanovog mosta**

Lokacija *Drobeta-Turnu Severin*

Veb sajt https://en.wikipedia.org/wiki/Trajan%27s_Bridge

Cena ulaza Bez naknade

Specijalne oznake Kulturni spomenik

Organ upravljanja Regionalni Muzej *Portile de Fier*

Opis Most je izgradio između 103 -105. godine Apolodor iz Damaska. Most je imao dužinu od 1.135 m, širinu 18 m, visinu od 12 m i ukupno 20 kamenih stubova. Rimsko carstvo ga je uništilo u 275. godini kako bi zaštitilo sever Meze od invazije varvarskih plemena sa juga. Danas je ostalo samo dva stuba, prvi i poslednji, blizu obala Dunava.

Ime atrakcije	Srednjevekovna tvrđava Severin
Lokacija	Drobeta-Turnu Severin
Veb sajt	www.primariadrobeta.ro
Cena ulaza	0.7 evra
Specijalne oznake	Kulturni spomenik
Organ upravljanja	Gradsko veće Drobeta Turnu Severin
Opis	Tvrđava Severin izgrađena je između 1040 i 1095. U periodu maksimalnog razvoja, tvrđava je imala 6 odbrambenih tornjeva, dva koncentrična kamena talasa i vodeni rov dubine 3 m.
Ime atrakcije	Tvrđava Tricule
Lokacija	Svinita
Veb sajt	www.pnportiledefier.ro
Cena ulaza	Bez naknade
Specijalne oznake	Kulturni spomenik
Organ upravljanja	ROMSILVA - Uprava prirodnog parka Portile de Fier (Iron Gates)
Opis	Tvrđava Tricule je sagrađena u 16. veku. Tvrđava je igrala važnu ulogu u zaustavljanju otomanske ekspanzije. Imala je oblik trougla, sastavljenog od tri kule spojene zajedno sa zidovima. Danas su ostale samo dve kule.

BOR

Ime atrakcije	Zoo Bor
Lokacija	Bor
Veb sajt	www.zoovrtbor.com
Cena ulaza	0,9 Evra
Specijalne oznake	Nema
Organ upravljanja	Javno preduzeće „Zoološki vrt“ Bor
Opis	Zoo vrt Bor se prostire na površini od oko 2 hektara. U zoološkom vrtu živi više od 70 vrsta životinja i preko 130 jedinki, kao što su tigar, lama, medved, antilopa, zebra, berberova ovca, majmuni, krokodili, nojevi i beli lav.
Ime atrakcije	Planine Veliki i Mali Krš
Lokacija	Severozapadno od opštine Bor
Veb sajt	https://en.wikipedia.org/wiki/Veliki_Krš%C5%A1 ; https://en.wikipedia.org/wiki/Mali_Krš%C5%A1
Cena ulaza	Bez naknade
Specijalne oznake	Nema
Organ upravljanja	Nema
Opis	Veliki Krš je planinsko područje koje se podiže do visine od 1.148 m. Mali Krš se nastavlja na Veliki Krš u pravcu severa. Najviši vrh je Gavran (929 m).
Ime atrakcije	Brestovačka Banja

Lokacija	U blizini Bora
Veb sajt	www.brestovackabanja.co.rs www.tobor.rs
Cena ulaza	Bez naknade
Specijalne oznake	Nema
Organ upravljanja	Opština Bor
Opis	Jedna od najstarijih banja u Srbiji. Od vremena srpskog vladara Miloša Obrenovića izgrađeni su najznačajniji objekti koji su sada pod zaštitom države: tursko kupatilo (hamam), konak kneza Miloša sagrađen 1837. godine, zamak kneza Aleksandra Karađorđevića iz 1856. godine.

Ime atrakcije

Planina Stol

Lokacija	U blizini Bora
Veb sajt	https://en.wikipedia.org/wiki/Stol_(Serbia)
Cena ulaza	Bez naknade
Specijalne oznake	Nema
Organ upravljanja	Opština Bor
Opis	Postoje brojni kraški oblici reljefa. Stol je atraktivan za planinare, paraglajdere, izviđače, lovce i za sve ljubitelje prirode. Najviši vrh je na visini od 1156m. Postoji i planinarski dom.

Ime atrakcije

Planina Crni Vrh

Lokacija	Bor
Veb sajt	https://en.wikipedia.org/wiki/Crni_Vrh,_Bor
Cena ulaza	Bez naknade
Specijalne oznake	Nema
Organ upravljanja	Sportski centar Bor
Opis	Postoje ski staze koje su popularne među regionalnim turistima.

Ime atrakcije

Zlotska pećina i Lazarev kanjon

Lokacija	Zlot
Veb sajt	www.tobor.rs
Cena ulaza	1,7 evra
Specijalne oznake	Zlotska pećina je prirodni spomenik, a Lazarev kanjon proglašen je parkom prirode
Organ upravljanja	Srbija šume – Javno preduzeće
Opis	Lazareva pećina bila je naseljena u praistoriji. Dužina je 1.592 m (649 metara obeležene staze) sa prosečnom temperaturom od 10 ° C i najduža je poznata pećina u Srbiji. Lazareva pećina je okružena prelepom prirodom, kao i jedinstvenim Lazarevim kanjonom.

Ime atrakcije

Borsko jezero

Lokacija	Bor
Veb sajt	www.hoteljezero.rs
Cena ulaza	Bez naknade
Specijalne oznake	Nema
Organ upravljanja	Opština Bor

Opis	Borsko jezero je veštačko jezero sagrađeno 1959. godine i pokriva površinu od oko 30 hektara sa maksimalnom dubinom od 52 metra. Na obali jezera ima mnogo turističkih i rekreativnih sadržaja.
Ime atrakcije	Rajkova pećina
Lokacija	Majdanpek
Veb sajt	www.toom.rs
Cena ulaza	2,5 evra
Specijalne oznake	Spomenik prirode
Organ upravljanja	Turistička organizacija opštine Majdanpek
Opis	Rajkova pećina je duga više od dva kilometra i opremljena je za posete turista. Veoma je bogata pećinskim nakitom.
Ime atrakcije	Nacionalni park Djerdap
Lokacija	Golubac, Majdanpek, Kladovo
Veb sajt	www.npdjerdap.org
Cena ulaza	1 evro za planinarske staze
Specijalne oznake	Nacionalni park
Organ upravljanja	Javno preduzeće „Nacionalni park Đerdap“
Opis	Nacionalni park Đerdap se pruža 100 kilometara duž reke Dunav i pokriva teritoriju od oko 63.000 ha. Moguće je koristiti pešačke i biciklističke staze, mesta za razgledanje i ribolov, uživati u raznolikoj flori, fauni, geologiji i na istorijskim lokacijama.
Ime atrakcije	Lepenski vir
Lokacija	Majdanpek
Veb sajt	www.lepenski-vir.rs
Cena ulaza	2 – 3,5 evra
Specijalne oznake	Kulturni spomenik
Organ upravljanja	Kompanija "Dobrodosli u Lepenski vir"
Opis	Jedno od najvažnijih arheoloških nalazišta u Srbiji nalazi se na terasi pored Dunava, u Đerdapskoj klisuri. Monumentalne skulpture koje su pronađene datiraju od 7000. do 6000.god. pne.
Ime atrakcije	Tvrđava Fetislam
Lokacija	Kladovo
Veb sajt	https://en.wikipedia.org/wiki/Fetislam
Cena ulaza	Bez naknade
Specijalne oznake	Kulturni spomenik
Organ upravljanja	Opština Kladovo, Zavod za zaštitu spomenika kulture, Srbija
Opis	Tvrđava Fetislam nalazi se na obali Dunava. Osnovale su je Osmanlije 1524. godine kao polaznu tačku za osvajanje susednih mađarskih gradova Severina i Erdelja, ili prilikom invazije na Transilvaniju.
Ime atrakcije	Tvrđava Diana
Lokacija	Kladovo

Veb sajt	https://en.wikipedia.org/wiki/Diana_Fortress
Cena ulaza	Bez naknade
Specijalne oznake	Arheološka lokacija od izuzetnog značaja
Organ upravljanja	Opština Kladovo, Zavod za zaštitu spomenika kulture, Srbija
Opis	Jedna od najvećih i najbolje očuvanih tvrđava na Dunavu u Srbiji. Diana je najverovatnije izgrađena između 100 i 101 godine. Danas postoje ostaci utvrđenja, a u okviru objekta se obavljaju arheološka istraživanja.

Ime atrakcije	Manastir Bukovo
Lokacija	Negotin
Veb sajt	www.manastirbukovo.org
Cena ulaza	Bez naknade
Specijalne oznake	Kulturni spomenik
Organ upravljanja	Srpska pravoslavna crkva
Opis	Manastir Bukovo je srpski pravoslavni manastir iz 13. ili početka 14. veka koji je osnovao srpski kralj Stefan Milutin. Danas je poznat, između ostalog, po sopstvenoj proizvodnji vina.

Ime atrakcije	Vratnjanske kamene kapije (prerasti)
Lokacija	Vratna, Negotin
Veb sajt	www.toon.org.rs
Cena ulaza	Bez naknade
Specijalne oznake	Spomenik prirode
Organ upravljanja	Srbijašume – Javno preduzeće
Opis	Vratnjanske prerasti sastoje se od tri "kapije" od kojih je jedna visine 45 metra i širine 23 metra.

Ime atrakcije	Muzej Hajduk Veljka
Lokacija	Negotin
Veb sajt	www.muzejkrajine.org.rs
Cena ulaza	1,7 – 2,5 Evra
Specijalne oznake	Kulturni spomenik
Organ upravljanja	Javno preduzeće "Muzej Krajine" Negotin
Opis	Stalna postavka muzeja sastavljena je od mnogih etnografskih eksponata. Glavni fokus muzeja je Hajduk Veljko, poznati srpski ratnik iz ovog dela Srbije.

Ime atrakcije	Muzej Stevana Mokranjca
Lokacija	Negotin
Veb sajt	www.muzejkrajine.org.rs
Cena ulaza	1,7 – 2,5 Evra
Specijalne oznake	Kulturni spomenik
Organ upravljanja	Javno preduzeće "Muzej Krajine" Negotin

Opis	Stevan Mokranjac je bio najpoznatiji srpski kompozitor. Muzejski set u Mokranjačevoj kući predstavlja etnološku postavku sa originalnim predmetima, fotografijama i dokumentima iz života i rada Stevana Mokranjaca.
Ime atrakcije	Rajačke i Rogljevačke stone pimmice
Lokacija	Rajac i Rogljevo, Negotin
Veb sajt	http://www.serbia.com/visit-serbia/enjoy-serbia/ethno-villages/the-negotin-wine-route/
Cena ulaza	Bez naknade
Specijalne oznake	Kandidat za UNESCO listu svetske baštine
Organ upravljanja	Opština Negotin, Zavod za zaštitu spomenika kulture, Srbija
Opis	Ove kuće su 200-300. godina stare. Ljudi nikad u njima nisu živeli, ali su se koristile kao vinski podrumi. Danas su mnoge od njih opremljene kao smeštajni objekti ili restorani.

Glavni postojeći oblici turizma u prekograničnom regionu

MEHEDINTI

Mehedinti okrug se nalazi u jugozapadnoj Rumuniji, gde se susreću Dunav i Karpati, i to je zemlja bogata istorijom, etno-kulturnom raznolikošću i prirodnim nasleđem. Ovo je područje drevne Dakije koje je prvo stupilo u kontakt sa rimskom civilizacijom je mesto gde je Dunav prorezao svoj put kroz Karpate.

Tako se okrug *Mehedinti* može podeliti na nekoliko područja od turističkog interesa: na jugozapadu sa Dunavskim klisurama i čuvenom statuom dakijskog kralja *Decebalusa*; na jugu sa zaštićenim rezervatima prirode; i severno od okruga sa kraškim područjem, pećinama i posebnim prirodnim lokacijama, kao što je prirodni most *Ponoare*.

Okrug *Mehedinti* poseduje određene turističke resurse, prirodne atrakcije, kao što su Dunavska obala, ogromna kraška područja na visoravnima i planinama *Mehedinti*, ali i kulturne znamenitosti (ruševine Trajanovog mosta, *Drobeta Castrum* i srednjevekovne tvrđave *Turnu Severin*) koje pružaju dobre uslove za razvoj kulturnog turizma, seoskog turizma, ekoturizma i avanturističkog turizma.

Glavna polazna tačka za kulturni turizam je *Drobeta Turnu-Severin*, grad star dva milenijuma. Tu se nalaze važne arheološke atrakcije - ostaci Trajanovog mosta, izgrađenog u 2. veku od strane Apolodora Damaska, po nalogu cara Trajana. Rimska tvrđava koju je izgradio Trajan kako bi branio most preko Dunava je prva kamena tvrđava koju su Rimljani izgradili u Dakiji. Još jedna atrakcija ovog grada je srednjovekovna tvrđava, nedavno restaurirana, u kojoj se održavaju razni kulturni događaji. Interesantna tačka je hidroelektrana *Iron Gates*, najveća u Rumuniji, koju takođe mogu posetiti turisti (glavna atrakcija je turbinska soba, koja se nalazi 14 m ispod nivoa jezera). Kulturne rute su fokusirane na drevni period, srednji vek ili modernu istoriju.

Ekoturizam je važan oblik turizma, reprezentativan za *Mehedinti* okrug, jer uključuje zaštićena područja u okrugu: Park Prirode *Iron Gates*, GeoPark *Mehedinti Plateau* i Nacionalni park *Domogled-Valea Cernei*. U sva tri parka postoji nekoliko označenih pešačkih staza.

Seoski turizam se razvija uglavnom u naseljima duž klisure Dunava, *Mehedinti Plateau* i u podnožju planine *Mehedinti*, gde je pejzaž najspektakularniji i gde je još uvek mnogo sela koja čuvaju tradiciju i proslavljaju verske praznike (*Isverna*, *Ponoarele*, *Ilovita*, *Godeanu Dubova* i *Leselnita*).

Avanturistički turizam, koji predlaže „meke“ aktivnosti, kao što su planinarenje ili „trekking“, kao i komplikovanije avanturističke aktivnosti - speleo turizam, planinski biciklizam, biciklistički turizam, pronalazi odgovarajuće mesto u planinskom delu *Mehedinti* okruga. Speleo turizam koristi ogromne i poznate pećine na tom području, kao što su *Topolnita*, *Epuran*, *Isverna*, *Ponicova* i *Gaura cu Musca*. Planinski biciklizam i biciklistički turizam su već popularni među turistima koji posećuju Park prirode *Iron Gates* i mogu doneti brojne prednosti sa minimalnim investicijama, a imaju mali uticaj na životnu sredinu.

Planinski turizam je moguće razviti zbog raznolikosti topografije. Na površini od 4.900 kvadratnih kilometara i sa brojem od 330.000 stanovnika, postoji nekoliko planina pogodnih za razvoj planinarskog turizma.

Mehedinti planine (*Stan* je najviši vrh - 1446m), koje se nalaze na severozapadu okruga, deo su zapadnog masiva južnih Karpata i imaju visoku raznolikost pejzaža (krečnjak, planinska jezera, klisure i krečnjačke pećine), sa širokim šumama bukovog drveta, mineralnim izvorima i termalnim vodama.

Almajske planine se nalaze na jugozapadu okruga. Južna strana ovih planina je deo dunavske klisure.

Visoravan *Mehedinti* pokriva centralni deo okruga, od reke *Motru* do zapadnog kraja rumunske ravnice. Visina je između 500 i 650 m. Hidrografski sistem visoravni *Mehedinti* (*Motru*, *Cosustea* i *Topolnita*) dao je kraške oblasti, gde su prisutne pećine, klisure, kraška jezera i prirodni mostovi.

Od vodnih resursa najznačajniji su reka Dunav i njene pritoke: *Cerna*, *Bahna*, *Topolnita*, *Blahnita* i *Drancea*.

Značajno za planinski turizam je i postojanje obeleženih turističkih ruta.

Nekoliko aktivnosti se mogu realizovati: posmatranje ptica, međunarodni nautički turizam (krstarenja na različitim seoskim područjima Dunava), vodeni sportovi na Dunavu (veslanje, vožnja kanuom), vožnja biciklom i konjički turizam.

CARAS-SEVERIN

Caras-Severin okrug nalazi se u posebnom prirodnom pejzažu sa pretežno planinskim reljefom, sa bogatim i raznolikim šumskim i lovnim fondom, sa odličnom hidrografskom mrežom, ali i sa kulturno-istorijskim nasleđem. To su elementi koji podržavaju razvoj planine, pružajući različite mogućnosti za atraktivnost turističke destinacije. Turizam je prilika za održivi razvoj celog okruga, a kao polazna tačka je održivi razvoj lokalnih zajednica iz ruralnih i urbanih područja. Različiti oblici turizma mogu se razviti u ovom okrugu.

Tematske **kulturne rute** su dobro rešenje za organizovanje različitih atrakcija u okviru jedne teme, predlažući turistima ne samo posećivanje nekih atrakcija, već i učenje i sticanje ekološke, etičke i građanske svesti o prirodnom i kulturnom nasleđu. Okrug je već razvio strategiju za razvoj pet kulturnih ruta –*Nature's Shov* (kapitalizuje brojne prirodne atrakcije, kao što su jezera, zaštićena područja, kraški fenomeni, elementi vegetacije i faune); ruta metala (*Resita*, *Ocna de Fier*, *Oravita*, *Anina*, *Ciclova Montan*, *Sasca Montana*, *Gornea*, *Moldava Nova* i *Valiug*)- obuhvata i naglašava evoluciju tehnologija za izvlačenje i proizvodnju ruda i društvene implikacije ovih poslova; put Rimljana, na periferiji imperije - utvrđenja i tvrđave, fokusirajući se na različite tragove kako bi naglasili burnu prošlost stanovnika, kao i evoluciju vojnih konstrukcija u čitavoj ljudskoj istoriji; kulturni mozaik (okuplja nasleđe mnogih naselja u planinskom području, naglašavajući različitu etničku pripadnost regiona).

Ekoturizam je organizovan u zaštićenim područjima i ogromne šume pružaju dobra iskustva planinarima. Kao što je spomenuto, postoji nekoliko puteva razvijenih za planinarenje kako bi se prikazale vrednosti zaštićenih područja *Caras - Severin* okruga.

Tradicionalni karakter većine sela u planinskom području i specifične tradicije i običaji etničkih manjina koje žive na tom području predstavljaju značajnu snagu za razvoj ruralnog turizma. Ipak, veliku pažnju treba posvetiti očuvanju tradicionalnog folklornog nasleđa, kako bi se kapitalizovao sa turističkog stanovišta.

Avanturistički turizam ima sledeće mogućnosti za razvoj:

- pećinski turizam, s obzirom da planine *Anina* obuhvataju najveću kompaktnu krašku oblast u zemlji. Postoje brojne pećine, a neke od njih nalaze se u blizini obeleženih turističkih staza, puteva i naselja.
- rafting na reci (na rekama *Cerna* i *Nera*, koje formiraju klisure, kaskade ili meandre), veslanje (klisure reka *Cerna* i *Caras*, što podrazumeva različite aktivnosti, kao što su penjanje, prelaz vode, spuštanje itd.),
- Biciklistički turizam (EuroVelo 6 prolazi kroz okrug. Pored toga, među mladima iz okruga popularne su i brojne druge označene i neoznačene staze koje povezuju naselja sa vrednim kulturnim ili prirodnim atrakcijama i spektakularnim pejzažima: *Anina-Bozovici*, klisura *Minis*, *Sasca-Montana -Beusnita* klisura reke *Nera*, *Bazias-Orsova*, Dunavska klisura),
- planinarenje - dolina *Cerna* je jedna od najpoznatijih destinacija za planinare u okrugu, kao i *Vanturatoarea* (Almajске planine), *Minis*, *Karas* ili *Nera* klisura.

Reljef okruga *Caras-Severin* pogodan je za planinski turizam. Uključuje u potpunosti ili delimično sledeće planine: *Semenic*, *Anina*, *Almaj*, *Locvei* i *Dognecei*, planine *Tarcu*, planine *Godeanu*, planine *Poiana Rusca* i planine *Cerna*. Planinsko područje, od reke Dunav na jugu i koridora *Timis-Kerna* na istoku i severoistoku poznato je u literaturi kao planine Banata.

Planine su posebno pogodne za zimske sportove (*Muntele Mic* - 4 ski staze, *Semenic* - 7 ski staza), planinarenje (36 planinarskih ruta odobrenih od strane Nacionalnog turističkog Saveta), rekreativni turizam (*Secu*, *Crivaia*, odmaralište *Trei Ape*), aktivni turizam (avanturizam), speleo turizam. Zimski sportovi imaju velike izgleda za razvoj na već uspostavljenim lokacijama.

BOR

Borski okrug je područje sa različitim prirodnim atrakcijama koje mogu biti ključni elementi za uspešan razvoj turizma. Najznačajnije atrakcije su zasnovane na reci Dunav, Nacionalnog parku Đerdap i drugim planinama kao što su Kučajske planine, Deli Jovan, Mali i Veliki Krš, Miroč i Homoljske planine.

Kulturno nasleđe predstavljaju arheološki lokaliteti i spomenici kulture, kao što su: Diana, Fetislam, Trajanova tabla, Trajanov most, Lepenski vir, Pimnice u Rajcu, Rogljevu i Smedovcu. Kulturno nasleđe takođe predstavlja i kulturna baština od velikog značaja kao što su: Manastir Bukovo, manastir Vratna, Kuća Stevana Mokranjca i stara crkva u Negotinu.

Borski okrug je već razvio neke turističke oblike. Oni se zasnivaju na bogatom prirodnom i kulturnom nasleđu regiona za koji su turisti zainteresovani. U Boskom okrugu mogu se doživeti aktivnosti na vodi (npr. na reci Dunav ili na nekim jezerima), u ravnim područjima (u opštini Negotin) i u planinskim područjima Stola, Velikog i Malog Krša, Miroča.

U Boskom okrugu postoji bogata **kulturna baština** koja potiče iz različitih vekova. Polazeći od zapada, na putu pored Dunava, prva glavna kulturna atrakcija je Lepenski vir. Ovo je jedno od najvažnijih arheoloških nalazišta u Srbiji. Nalazi se na terasi na Dunavu, u Đerdapskoj klisuri. Ovde su pronađene monumentalne skulpture koje datiraju od 7.000 do 6.000 godine pre nove ere. Na istom putu ka istoku nalaze se još neke lokacije od turističkog interesa – Trajanova tabla, tvrđava Fetislam

i tvrđava Diana. Druge kulturne lokacije u okrugu nalaze se u ili blizu gradova. Obično su to muzeji koji prezentuju istorijske znamenitosti područja.

Pošto okrug ima nekoliko zaštićenih područja, **ekoturizam** ima svoj potencijal za razvoj i rast. Najveće zaštićeno područje u Borskom okrugu je Nacionalni park Đerdap sa mnogo mogućnosti za planinarenje i posetu lokacija kulturnog nasleđa. Zaposleni u nacionalnom parku Đerdap podržavaju aktivnosti ekoturizma time što postavljaju i održavaju planinarske oznake i informacione table. Takođe, postoji mogućnost angažovanja rendžera kao vodiča za turiste.

Ruralni turizam u Borskom okrugu razvijen je uglavnom u selima sa boljim pristupom i blizinom važnih turističkih atrakcija. Glavne vrednosti ruralnog turizma su toplo gostoprimstvo domaćina, domaća hrana i piće (uglavnom vino) i čist i svež vazduh u ruralnim područjima. Jedna od reprezentativnih ponuda za seoski turizam nalazi se u selu Rajac gde su kameni vinski podrumi stari nekoliko vekova.

Ponuda **avanturističkog turizma** je raznolika - od speleologije do planinskog biciklizma i biciklističkog turizma. Za neke od aktivnosti potrebno je imati podršku lokalnih specijalizovanih klubova i imati dozvolu upravljača zaštićenog područja (npr. za speleologiju), a neke druge aktivnosti se mogu upražnjavati samostalno (npr. biciklizam i biciklistički turizam).

U Borskom okrugu planinski turizam postoji u vidu planinarenja i skijanja na Crnom Vrh. Planinarenje je jedno od najčešće korišćenih aktivnosti. Tokom godine, lokalni planinarski klubovi organizuju mnoge planinarske akcije. Takođe, postoje brojne označene pešačke staze koje koriste planinari. Na planini Stol postoje mogućnosti za penjanje na stenama.

Smeštaj u prekograničnom regionu

Broj kreveta prema tipu smeštaja:

Okrug / Broj ležaja prema tipu smeštaja:	BOR	CARAS-SEVERIN	MEHEDINTI	Ukupno
HOTEL	1.490	4.621	1.072	7.183
MOTEL	437	161	43	641
HOSTEL	303	345	325	973
SEOSKO DOMAĆINSTVO	369	1.575	442	2.386
NOĆENJE SA DORUČKOM	344	2.614	292	3.250
UKUPNO	2.943	9.316	2.174	14.433

Iz ove tabele moguće je zaključiti da se većina ležaj u prekograničnoj regiji nalazi u hotelima, nakon čega slede noćenja sa doručkom i seoska domaćinstva. Moteli u prekograničnom regionu imaju manji broj ležaja. Takođe, važno je da napomenemo da Caras-Severin okrug ima više ležaja u ponudi od Borskog i Mehedinti okruga zajedno.

Broj ležaja prema tipu smeštaja u planinskim naseljima:

Okrug/ Broj ležaja prema tipu smeštaja u planinskim naseljima:	BOR	CARAS-SEVERIN	MEHEDINTI	Ukupno
HOTEL	370	4.330	66	4.766
MOTEL	0	161	0	161
HOSTEL	0	181	82	263
SEOSKO DOMAĆINSTVO	107	1.102	353	1.562
NOĆENJE SA DORUČKOM	136	2.180	80	2.396
UKUPNO	613	7954	581	9.148

Kao i u prethodnoj tabeli, većina ležajeva u planinskim naseljima je u hotelima, slede noćenje sa doručkom i seoska domaćinstva. Takođe, velika većina, oko 87% svih ležaja u prekograničnoj regiji nalazi se u *Caras-Severin* okrugu.

Broj smeštajnih jedinica klasifikovanih po tipu smeštaja:

Okrug/ Broj smeštajnih jedinica klasifikovanih po tipu smeštaja	BOR	CARAS-SEVERIN	MEHEDINTI	Ukupno
HOTEL	9	31	13	53
MOTEL	5	5	2	12
HOSTEL	3	10	7	20
SEOSKO DOMAĆINSTVO	30	79	22	131
NOĆENJE SA DORUČKOM	44	110	15	169
UKUPNO	91	235	59	385

Opet, većina smeštajnih jedinica se nalazi u okrugu *Caras-Severin*. Noćenja sa doručkom su zastupljena u sva tri okruga sa većim brojem jedinica u odnosu na ostale vrste smeštaja.

Broj smeštajnih jedinica klasifikovanih po tipu smeštaja u planinskim naseljima:

Okrug/Broj smeštajnih jedinica klasifikovanih po tipu smeštaja u planinskim naseljima:	BOR	CARAS-SEVERIN	MEHEDINTI	Ukupno
HOTEL	2	24	2	28
MOTEL	0	5	0	5
HOSTEL	0	5	2	7
SEOSKO DOMAĆINSTVO	20	56	17	93
NOĆENJE SA DORUČKOM	4	85	4	93
UKUPNO	26	175	25	226

Planinska naselja imaju ukupno 226 smeštajnih jedinica u sva tri okruga, što čini oko 60% ukupnog broja smeštajnih jedinica u tri okruga.

Cene po osobi po noćenju prema tipu smeštaja

Okrug/Cene	BOR	CARAS-SEVERIN	MEHEDINTI
HOTEL	21-30 evra, 30-40 evra	21-30 evra, 30-40 evra	21-30 evra, 30-40 evra
MOTEL	11-20 evra	11-20 evra	11-20 evra, 21-30 evra
HOSTEL	11-20 evra	21-30 evra, 30-40 evra	
SEOSKO DOMAĆINSTVO	11-20 evra	11-20 evra, 21-30 evra	21-30 evra, 30-40 evra
NOĆENJE SA DORUČKOM	11-20 evra	21-30 evra	30-40 evra; preko 40 evra

Cene po osobi po noćenju prema tipu smeštaja u planinskim naseljima:

Okrug/Cene	BOR	CARAS-SEVERIN	MEHEDINTI
HOTEL	21-30 evra, 30-40 evra	21-30 evra, 30-40 evra	21-30 evra, 30-40 evra
MOTEL		11-20 evra	11-20 euro, 21-30 evra

HOSTEL	11-20 evra	11-20 evra	
SEOSKO DOMAĆINSTVO	11-20 evra	11-20 evra , 21-30 evra	21-30 evra, 30-40 evra
NOĆENJE SA DORUČKOM	11-20 evra	21-30 evra	30-40 evra; preko 40 evra

Obe tabele pružaju informacije o rangju cena u smeštajnim jedinicama raspoređenim po tipu smeštaja. Najniže cene su u hostelima i motelima, dok su najviše cene u hotelima, seoskim domaćinstvima i u jedinicama koje nude noćenje sa doručkom.

SERTIFIKATI U REGIONU

Sistem sertifikovanja ekoturizma "Eko-Rumunija" potvrđuje programe ekoturizma i tura koje organizuju turopertori ili vodiči, i sertifikuju smeštajne kapacitete u ruralnim i prirodnim oblastima. Sistem sertifikacije ekoturizma odnosi se na dve različite kategorije:

- programi za ekoturizam / ture koje pružaju turopertori (tj. eko-ture od najviše 15 učesnika),
- smeštajni kapaciteti u ruralnim i prirodnim područjima (eko-kućice i gostionice kapaciteta najviše 25 soba).

Ovaj sertifikacijski sistem ekoturizma razvilo je Udruženje Ekoturizam u Rumuniji (<http://www.asociatia-aer.ro>) u partnerstvu sa *Green Cross Romania* i kofinansirano je od strane Fondacije za zaštitu životne sredine.

U okrugu *Caras-Severin* i *Mehedinti* ne postoje objekti kao ni ekoturističke ture sertifikovane od strane ovog udruženja. Najviše sertifikovanih objekata i tura ima u sledećim oblastima Rumunije: *Baile Tusnad* i okolina, *Danube Delta*, *Mara-Cosau*, *Creasta Cocosului*, *Marginimea Sibiului*, *Paurea Craiului*, *Dornelor Land*, *Hateg-Retezat Land*, *Transilvanijska visoravan*, i *Zarnesti-Piatra Craiului*.

Jedan organizator tura iz Srbije koji ima ture u Borskom okrugu nagrađen je od nemačke sertifikacione kuće TourCert. TourCert nagrađuje ekološke i društvene standarde. Na osnovu samoocenjivanja, treba ispuniti akcioni plan koji se prijavljuje TourCert-u na godišnjem nivou. Ovaj organizator putovanja je sertifikovan za dobro upravljanje CSR (Corporate Social Responsibility) i usklađen je sa zahtevima TourCert Check (www.tourcert.org).

Promet turista

U tabeli ispod se sumira turistički promet u poslednjih 5 godina. Ovde se primećuje spor ali konstantan porast broja turista u sva tri okruga. Najveći broj noćenja u Borskom okrugu zabeležen je tokom 2012. godine, u Caras Severin okrugu tokom 2015. i u okrugu Mehedinti 2016. godine.

Protok turista	Dolasci turista			Noćenje turista		
	Ukupno	Domaći	Strani	Ukupno	Domaći	Strani
<i>Mehedinti</i>						
2012.	53.684	48.315	5.369	119.972	110.020	9.952
2013.	52.323	47.233	5.090	117.103	108.842	8.261
2014.	51.818	46.679	5.139	112.185	104.277	7.908
2015.	81.003	69.653	11.350	165.641	147.659	17.982
2016.	91.405	79.204	12.201	201.610	172.024	29.586
<i>Caras – Severin</i>						
2012.	109.932	104.189	5.743	497.568	481.676	15.892
2013.	119.070	113.193	5.877	536.376	519.814	16.562
2014.	122.762	116.505	6.257	515.073	498.616	16.457
2015.	171.626	161.695	9.931	711.026	666.286	44.740
2016.	181.195	171.564	9.631	688.303	658.059	30.244
<i>Borski okrug</i>						
2012.	68.023	59.523	8.500	164.169	145.365	18.804
2013.	59.449	49.608	9.841	146.528	124.323	22.205
2014.	56.789	45.631	11.158	136.252	105.997	30.255
2015.	63.524	50.479	13.045	146.759	113.803	32.956
2016.	70.258	57.392	12.866	144.864	115.052	29.812

SVOT Analiza planinskog turizma u prekograničnoj oblasti

Snage	Slabosti
Prirodni resursi Prekogranični region se prostire na karpatskim planinama i pored Dunava sa brojnim zaštićenim područjima. To je doprinelo malom pritisku na prirodu sa još uvek specifičnim i jedinstvenim planinskim predelima. Bio, geo i pejzažna raznolikost Postojanje jedinstvene flore i faune, raznolikosti planinskog reljefa, organskih lokalnih proizvoda, uz prisustvo mineralnih i termalnih voda u obe zemlje. Postojanje infrastrukture za planinski turizam Iako trenutno nije u savršenim uslovima, infrastruktura planinskog turizma, kao što su putevi, granični prelazi, mostovi na Dunavu, ali i postojeći planinarski domovi i označene planinarske staze. Potrebni su mali napori da bi bili u potpunosti obnovljeni i operativni. Kulturno nasleđe Dobro očuvani narodni običaji, tradicionalna znanja i ostalo materijalno i nematerijalno nasleđe prekograničnog regiona nudi dobre polazne osnove za razvoj planinskog turizma.	Depopulacija planinskih područja Nedostatak ljudskih resursa u planinskim naseljima i opadanje ukupnog stanovništva su činjenice koje otežavaju razvoj planinskog turizma zbog nedostatka radne snage. Devastirana infrastruktura planinskog turizma Oštećena putna infrastruktura između nekih turističkih atrakcija otežava lako kretanje turista. Neprekidni mehanizmi podrške Nedostatak lokalne politike vezane za planinski turizam i nedostatak saradnje između zainteresovanih strana u turizmu doveli su do nedostatka prekograničnog proizvoda planinskog turizma. Orijentacija turističkih agencija iz regiona prema emitivnom, ali ne i receptivnom turizmu Turoperator i turističke agencije iz regiona favorizuju ponude za putovanja van prekograničnog područja, i nasuprot, nemaju dobru ponudu za dolazak turista u ovo područje. Slabe marketinške aktivnosti Neciljano i neprofesionalno promovisanje planinskog turizma prouzrokovano oskudnim ekološkim obrazovanjem i informacijama.
Mogućnosti	Pretnje
Razvoj postojeće infrastrukture planinskog turizma Uz manja ulaganja u već postojeću planinsku infrastrukturu, mogli bi se razviti adekvatni turistički	Trend depopulacije Nastavak demografskog odliva može biti jedna od ključnih pretnji razvoja planinskog turizma u budućnosti. Brzo

proizvodi. Uz bliske veze sa aerodromima, turisti iz dalekih odredišta mogli bi biti ugošćeni.

Saradnja u okviru Karpatske konvencije i Dunavske strategije

Ova dva međunarodna sporazuma pružaju dobar okvir za razvoj. U oba sporazuma u fokusu je održivi turizam, uključujući i planinski turizam.

Razvoj zanatskih aktivnosti

Valorizacija starih zanata je u interesu turističkih tržišta; zajedno sa prirodnim proizvodima bi mogli podržati agro-turistički sektor.

Sve veće interesovanje za ekološke turističke aktivnosti

Ovaj trend je popularan ne samo u visoko razvijenim zemljama, već i u mnogim drugim zemljama i turističkim tržištima. Valorizacija lokalne tradicije i kulture i razvoj avanturističkih sportova mogla bi podržati diversifikaciju aktivnosti planinskog turizma.

Učenje od drugih

Mogućnost učenja jednih od drugih, ali i od drugih uspešnijih sličnih destinacija moglo bi izbeći neke greške u planiranju i razvoju planinskog turizma.

Priprema ponuda za turiste iz okolnih zemalja

Ove ponude mogle bi se zasnivati na sličnostima koje su godinama razvijane paralelno u različitim zemljama.

smanjenje broja lokalnog stanovništva u planinskim naseljima je preteći faktor za razvoj.

Loše upravljanje prirodnim i kulturnim resursima

Loše upravljanje bi moglo dovesti do povećanja zagađenja sa posledicama na klimatske promene, što može dovesti do poplava, požara i suše.

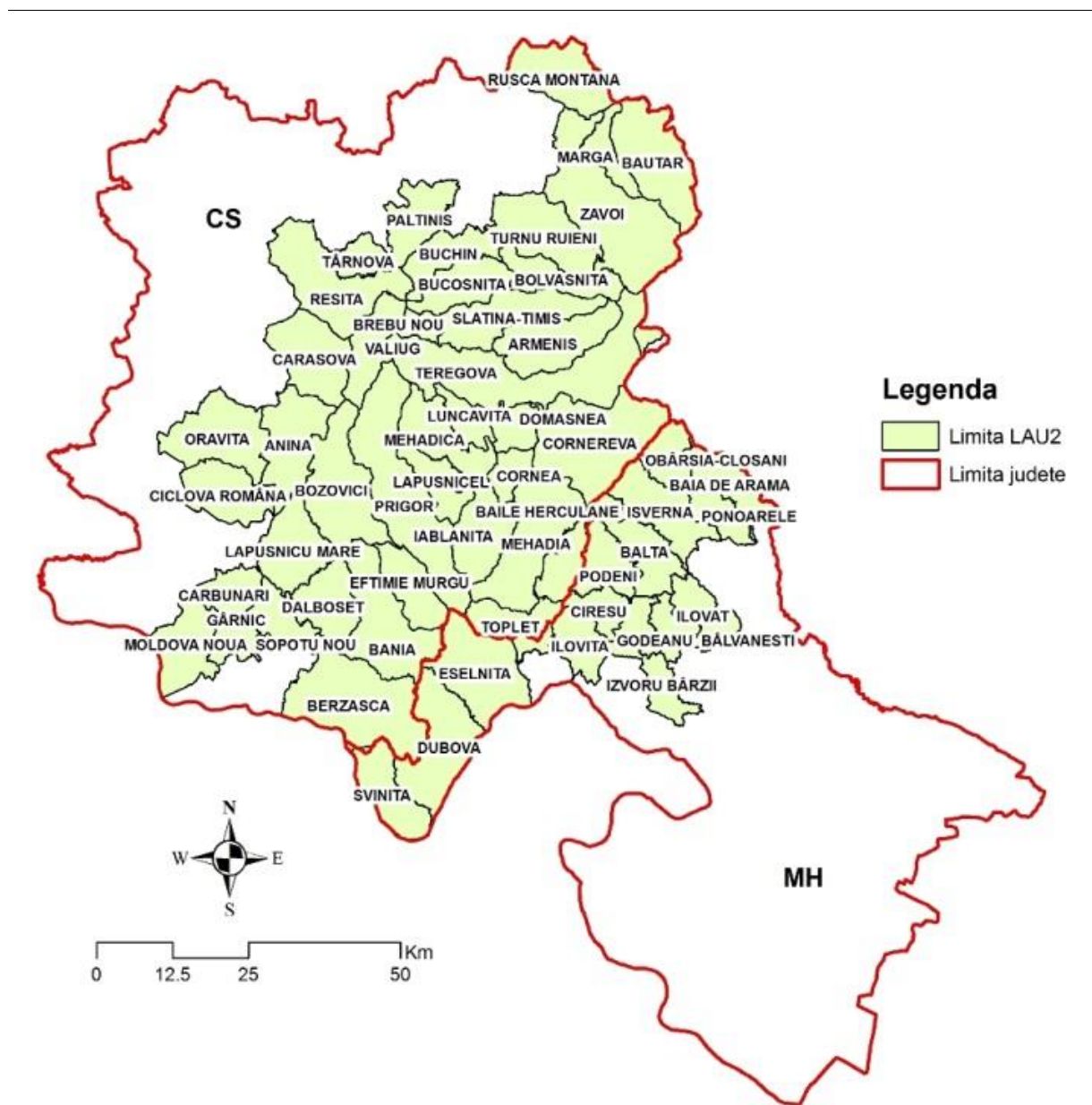
Ekonomska nestabilnost

Ova pretnja zasniva se na kupovnoj moći turista i trendova nestabilnosti što može dovesti do smanjenja broja turista.

Aneks 1-Spisak planinskih naselja sa brojem stanovnika

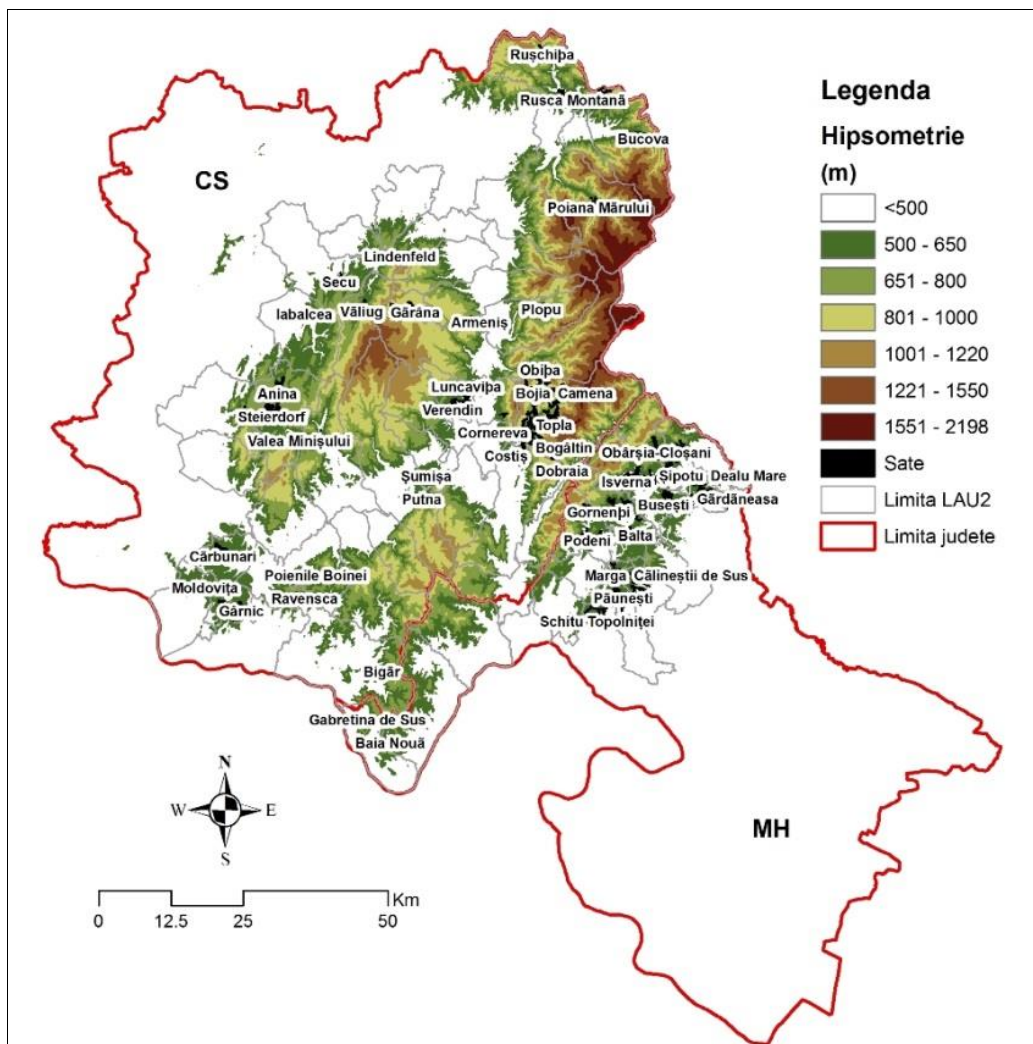
CARAS-SEVERIN		BORSKI OKRUG		MEHEDINTI	
Naselje	Broj stnovnika	Naselje	Broj stnovnika	Naselje	Broj stnovnika
Anina	9280	Bor	34160	Baia de arama	5554
Armenis	2439	Brestovac	2690	Balta	1043
Baile herculane	5115	Buče	579	Bâlvanesti	922
Bania	1723	Gornjane	930	Ciresu	494
Bautar	2564	Donja bela reka	741	Dubova	937
Berzasca	2720	Zlot	3299	Eselnita	2909
Bolvasnita	1373	Krivelj	1052	Godeanu	586
Bozovici	2985	Luka	537	Ilovat	1241
Brebu nou	305	Tanda	319	Ilovita	1317
Buchin	2057	Topla	97	Isverna	2132
Bucosnita	2800	Novi sip	767	Izvoru bârzii	2809
		Brza palanka	860	Obârsia-closani	1070
Carasova	2964			Podeni	851
Carbunari	979	Grabovica	685	Ponoarele	2437
Ciclova româna	1605	Petrovo selo	79	Ukupno	24302
Cornea	1758	Reka	203		
Cornereva	2957	Tekija	792		
Dalboset	1687	Klokočevac	595		
Domasnea	1326	Leskovo	348		
Eftimie murgu	1592	Boljetin	512		
Gârnic	1436	Vlaole	604		
Iablanita	2138	Golubinje	736		
Lapusnicel	997	Debeli lug	405		
Lapusnicu mare	1 03	Donji milanovac	2410		
Luncavita	2415	Jasikovo	582		
Marga	1089	Majdanpek	7699		
Mehadia	4111	Miroč	319		
Mehadica	704	Mosna	720		
Moldova noua	13453	Rudna glava	2010		
Oravita	13232	Topolnica	856		
Paltinis	2451	Crnajka	890		
Prigor	2471	Sikole	599		
Resita	87 64	Vratna	260		

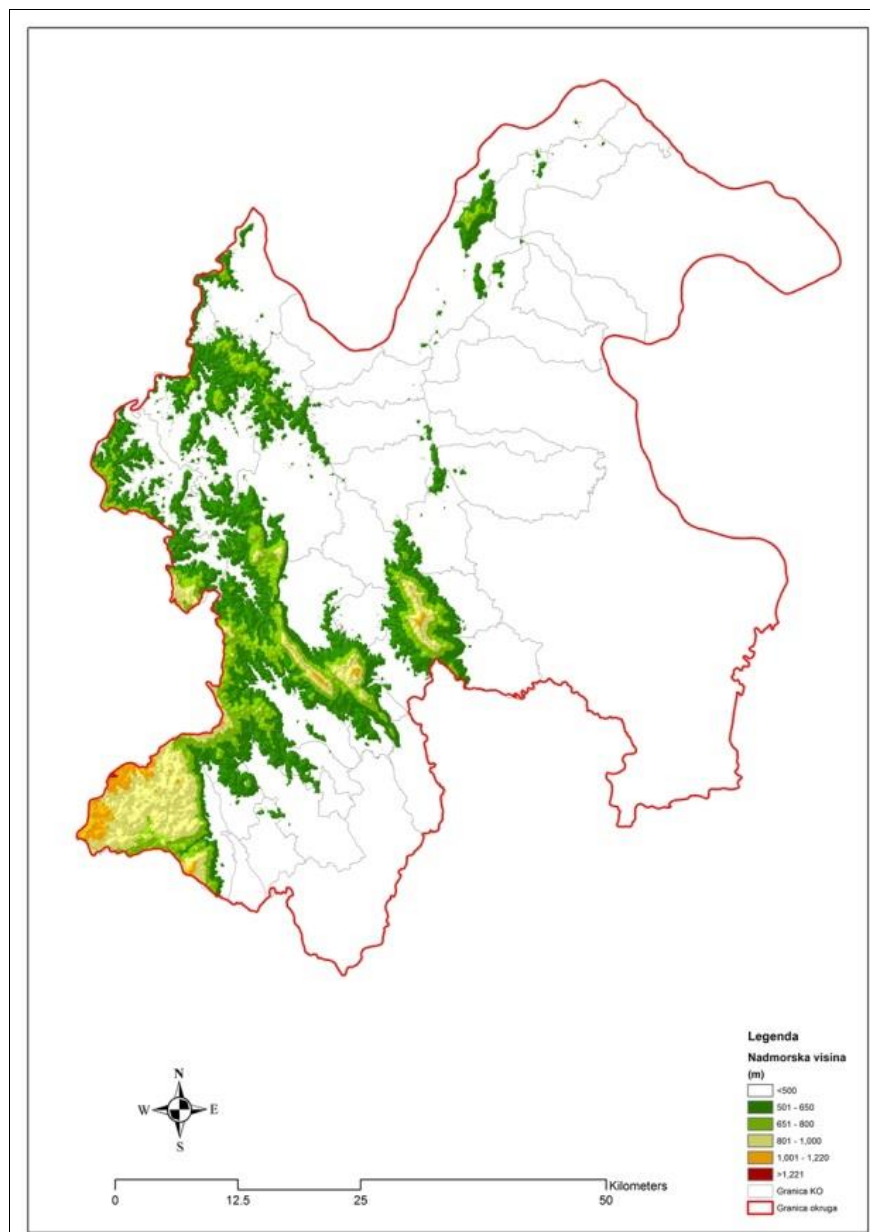
Rusca montana	1952	Jabukovac	1413
Slatina-timis	3303	Plavna	886
Sopotu nou	1149	Popovica	345
Târnova	1670	Ukupno	69.979
Teregova	4037		
Toplet	2598		
Turnu ruieni	3482		
Valiug	777		
Zavoi	4153		
Ukupno	205414		
			TOTAL : 299.695

Karte planinskih naselja sa teritorijom u tri okruga

Karte planinskih područja u tri okruga

Aneks 2 - Lista organizatora putovanja i turističkih agencija iz prekograničnog regiona

U sva tri okruga ima ukupno 51 organizatora putovanja i turističkih agencija koje imaju svoje kancelarije u *Mehedinti*, *Caras-Severin* i Borskom okrugu. U *Mehedinti* okrugu ima 19 kancelarija, 13 u *Caras-Severin* okrugu i 19 u Borskom okrugu.

Postoji određeni broj organizatora putovanja koji posluju u ovom regionu, ali važno je navesti da ne postoji ni jedan organizator ili agencija iz prekogranične oblasti koja nudi višednevne ture u svom regionu.

Spisak svih organizatora putovanja i turističkih agencija sa relevantnim podacima može se naći ovde:

Opština/Administrativna jedinica	Ime	Web-sajt	Adresa
Bor	X way	http://www.xway.rs	Đure Đakovića 1
Bor	Red hill	-	Jovana Dučića 6/6
Bor	Aster travel & trade	www.aster.rs	Moše Pijade 50/8
Bor	In tours	-	Moše Pijade 28/4
Bor	Putnik in	www.putnikin.com	Moše Pijade Bb
Bor	Sim tours	http://www.simtours.rs	Radomira Jovanovica Čočeta 1/A
Bor	Alfabeta	www.alphabeta.rs	Tc Kocka, I Floor
Bor	Colosseum travel	http://colosseumtravel.rs	Kralja Petra I Br.23
Bor	Riotravel	http://riotravel.rs/	Moše Pijade 64
Negotin	Denzor	http://www.denzor.rs	Jna 10
Negotin	Lira	https://turistickaagencijalira.wordpress.com/about/	Vojvode Mišića 4
Negotin	Enigma putovanja	http://www.enigmaputovanja.rs	Jna1 - Zeleni Tržni Centa

Negotin	Nikolic prevoz	http://www.nikolicprevoz.rs	Samarinovac Bb
Negotin	Neptun	http://zimovanjenegotin.blogspot.rs/	Jna1 I Sprat, Lokal 35
Negotin	Esta	esta-travel-agency.ls.rs	Age Rogožinarevića 31
Negotin	Sedmica plus	https://www.sedmicaplus.rs	Hajduk Veljkova 42
Kladovo	Regionalni turistički centar kladovo	http://krstarenja.org/	Kralja Aleksandra 42
Kladovo	Bafer	bafer.rs	Kralja Aleksandra 42
Kladovo	Epstours	Epstours.com	Dunavska 15a
Majdanpek	Mirno more	http://www.moremirno.com	Proleterska Bb
Resița	Voyage west s.r.l.	www.voyagewest.ro	Bul. Revoluția Din Decembrie, Nr. 4-5,
Resița	Birta group s.a.	www.birta-kago.ro	Trg 1 Decembrie 1918, Nr. 31,
Resița	Sagitario travel	www.sagitariotrans.ro	Aleja. Romaniței, Nr. 1, Resița, Cod
Resița	Lauer	www.lauer.ro	Trg Republicii, Nr. 23, Resița,
Oțelu roșu	Sagitario travel	www.sagitariotrans.ro	Trg 22 Decembrie 1989,
Oțelu roșu	Severin travel s.r.l.	http://www.severintravel.ro/	Ul. Bistrei, Nr. 17, Oțelu Rosu,
Resița	Luxury holidays	http://luxuryholidays.ro/	Trg 1 Decembrie 1918, Nr. 31,

Caransebes	Hyp travel	http://www.hiptravel.ro/	Ul. Ardealului, Nr. 1,
Resița	Novum travel	http://transport-austria.ro/	Bul. Republicii, Nr. 8
Resița	Astral travel	http://astraltravel.ro/	Ul. Libertății, Bl.B3, Resița,
Caransebes	Sagitaro travel	www.sagitariotrans.ro	Ul. Mihai Viteazu, Nr. 38,
Resița	Serviciul de promovare a turismului	http://www.pmb.ro/	Trg 1 Decembrie 1918, Nr. 1
Drobeta turnu severin	Hercules tour company	www.hercules-tour.ro	Ul.Horia Nr.12
Drobeta turnu severin	Biroul de turism drobeta	https://www.facebook.com/Biroul-de-Turism-Drobeta-193366130740059/	Ul .I.G.Bibicescu Nr.4
Drobeta turnu severin	Unita tour	http://www.unita-turism.ro/	Bul.T.Vladimirescu
Drobeta turnu severin	Millennium tour	www.millenniumtour-drobeta.ro	Ul .Crisan Nr.16
Drobeta turnu severin	Danubius tours	http://danubius.ro/	Ul .Horia Nr.12
Drobeta turnu severin	Smile travel	http://www.smiletravel.ro/	Bul. Carol I, Nr. 61
Drobeta turnu severin	Cortina	-	Ul . Orly, Nr. 38
Drobeta turnu severin	Flora tour	-	Ul . Brancoveanu 223, Bl. Is8a
Drobeta turnu severin	Dalexino	-	Ul .Veterani Nr.20

Drobeta turnu severin	Alcogrup	http://www.alcogrupsrl.ro/	Ul . Calomfirescu, Nr.157
Drobeta turnu severin	Ant- tabere	-	Ul . Mihai Gusita, Nr.6
Drobeta turnu severin	Class tour	-	Ul . Kiseleff, Nr. 68, Bl. Ka6
Drobeta turnu severin	Adventur e tour	http://www.adventure-tour.ro/	Crisan Nr.25
Drobeta turnu severin	Antrec mehedint i	https://www.facebook.com/antrec.mehedinti	Ul . Avram Iancu, Nr. 38
Drobeta turnu severin	Dali tours	-	Ul . Traian 64
Drobeta turnu severin	Ava travel	http://www.avatravel.ro/	Ul . Traian, Nr. 85, Bl.C1,
Orsova	Sagitario travel	www.sagitariotrans.ro	Ul . Centrul Civic, Nr. 1,
Drobeta	Filadelfia	https://www.filadelfiatourism.ro/	Ul. Calomfirescu, Nr. 283, Bl.B7, Et.P, Ap.1,

Aneks 3 - Spisak organizatora sa ponudom planinskog turizma u prekograničnom regionu

Spisak organizatora sa ponudom planinskog turizma u prekograničnom regionu		
	Ime	Informacije
MEHEDIŢI	Tourism Agency Mehedinti	32 Avram Iancu St., Drobeta Turnu Severin, Mehedinti, Romania Ph: 004-0252-320698
MEHEDIŢI	Antrec Mehedinti (Eco-Tourism Agency)	38 Avram Iancu St., Drobeta Turnu Severin, Mehedinti, Romania Ph: 004-0252-220833
MEHEDIŢI	Adventure Tour - S.C. Speo-Alpin Experience SRL	25 Crisan St., Drobeta Turnu Severin, Mehedinti, Romania Ph: 004-0252-322142/004-0721-264143 e-mail:adventure.tour@yahoo.com, http://www.adventure-tour.ro/
CARAS-SEVERIN	Domogled-Valea Cernei National Park Administration	9 Uzinei Street, Băile Herculane, 325200, Caras-Severin Tel: 0255/560582, Fax: 0255/560552 E-mail:parcdomogled@gmail.com www.domogled-cerna.ro
CARAS-SEVERIN	EnduRoMania	167, Brebu Nou, 327050 Caras-Severin, Romania Tel: +40-256-491565, Tel/FAX: +40-356-102815 www.enduromania.net
BOR	Panacomp	http://www.panacomp.net
BOR	Magelan	http://www.magelan.rs
BOR	Serbia UNDISCOVERED	http://serbiaundiscovered.com

Aneks 4 - Staze i planinarske oblasti

Postoji mnogo mogućnosti za planinarenje u ovoj prekograničnoj oblasti. Postoji oko 60 priznatih pešačkih staza u sva tri okruga. Ovo pruža veliku mogućnost za planinarske i druge aktivnosti u planinskom turizmu. Većina staza je u dobrom stanju. Mnogim od njih upravljaju rukovodioci zaštićenih područja. Lista staza i planinarskih područja dati su u nastavku:

Staze i planinarske oblasti	Organ upravljanja	Planina	Okrug
"Podeni- Creasta Munților Mehedinți- La Ciucioare"	Consiliul județean Mehedinți	Munții Mehedinți	Mehedinți
"Gorneți- Creasta Munților Mehedinți- Poiana Balta Cerbului"	Consiliul județean Mehedinți	Munții Mehedinți	Mehedinți
"Izverna -Poiana Beletina"	Consiliul județean Mehedinți	Munții Mehedinți	Mehedinți
"Isverna -Saua Crovul Mare"	Consiliul județean Mehedinți	Munții Mehedinți	Mehedinți
"Balta -Lunca Ponorăului-Crovul lui Răscrăcea-Pestera Mare de la Baltă- Pârâul Bălții-Balta "	Consiliul județean Mehedinți	Munții Mehedinți	Mehedinți
"Podul lui Dumnezeu - Lacul Carstic Zăton "	Consiliul județean Mehedinți	Munții Mehedinți	Mehedinți
"Versantul drept din Cheile Băluței"	Consiliul județean Mehedinți	Munții Mehedinți	Mehedinți
"La Varniță- Gaura lui Ciocârdie"	Consiliul județean Mehedinți	Munții Mehedinți	Mehedinți
"La Varniță- Cornetul Prosăcului- Pestera Epuran "	Consiliul județean Mehedinți	Munții Mehedinți	Mehedinți
"Bala- Bala de Sus- Busesti- Dâlma - Runcsor- Rudina- Bala"	Consiliul județean Mehedinți	Munții Mehedinți	Mehedinți
"Băile Herculane- Platoul si izvorul Coronini- Cracu lui Arendasu- Poiana cu Peri"	Consiliul Județean Caras -Severin	M-ții Cernei	Caras-severin
"Băile Herculane- Platoul Coronini- Foisorul Verde- Izvorul Diana"	Consiliul Județean Caras -Severin	M-ții Cernei	Caras-severin

"Băile Herculane- Izvorul Munk- Izvorul Diana III"	Consiliul Județean Caras -Severin	M-ții Cernei	Caras-severin
"Băile Herculane- Izvorul Munk- Piscul Jubiliar -Vf. Ciorici-Vf. Dada"	Consiliul Județean Caras -Severin	M-ții Cernei	Caras-severin
"Băile Herculane- Vf. Ciorici- Pestera cu Aburi-Pestera lui Adam -peștera Despicătura"	Consiliul Județean Caras -Severin	M-ții Cernei	Caras-severin
"Băile Herculane- Sapte Izvoare Calde- Piatra Băniței Poiana Culmea Mare"	Consiliul Județean Caras -Severin	M-ții Cernei	Caras-severin
"Băile Herculane- cascada Vânturătoarea- Poiana Cicilovete"	Consiliul Județean Caras -Severin	M-ții Cernei	Caras-severin
"Băile Herculane- Cheile Peciniscăi- Creasta Cocosului"	Consiliul Județean Caras -Severin	M-ții Mehedinți	Caras-severin
"Băile Herculane- Cheile Peciniscăi- Poiana Pades"	Consiliul Județean Caras -Severin	M-ții Mehedinți	Caras-severin
"Băile Herculane- Cheile Ferigari -Vf. Soimului- Pestera Mare de la Soroniste"	Consiliul Județean Caras -Severin	M-ții Mehedinți	Caras-severin
"Băile Herculane- Cheile Ferigari- Obârsia Văii Ferigari- Creasta Podeni "	Consiliul Județean Caras -Severin	M-ții Mehedinți	Caras-severin
"Băile Herculane-Crucea Albă -Izvorul Jelărău-Culmea munților Mehedinți "	Consiliul Județean Caras -Severin	M-ții Mehedinți	Caras-severin
"Băile Herculane-Crucea Albă -Vf. Domogledu Mic-Cheile Ferigari-Fosta Fabrică de Var "	Consiliul Județean Caras -Severin	M-ții Mehedinți	Caras-severin
"Băile Herculane-Crucea Albă -Vf. Izvorul Jelărău- Vf. Susaie "	Consiliul Județean Caras -Severin	M-ții Mehedinți	Caras-severin
"Cărarea Pisicii- Vf. Domogledu Mic-Vf. Domogledu Mare "	Consiliul Județean Caras -Severin	M-ții Mehedinți	Caras-severin
"Băile Herculane-Crucea Albă - Izvorul Jelărău- La Susoare-La Marginea "	Consiliul Județean Caras -Severin	M-ții Mehedinți	Caras-severin
"Băile Herculane-Cheile Saua Padina- La Marginea "	Consiliul Județean Caras -Severin	M-ții Mehedinți	Caras-severin
"Băile Herculane-Cascada Cociului "	Consiliul Județean Caras -Severin	M-ții Mehedinți	Caras-severin

"Băile Herculane-Poiana Fântâna Mosului-Creasta Gorneti "	Consiliul Județean Caras -Severin	M-ții Mehedinți	Caras-severin
"Băile Herculane-Poiana Fântâna Mosului-Poiana Balta Cerbului- Poiana Tăsuc "	Consiliul Județean Caras -Severin	M-ții Mehedinți	Caras-severin
"Băile Herculane-izvorul Conteselor - Biserica Ortodoxă "	Consiliul Județean Caras -Severin	Masivul Domogled	Caras-severin
"Crucea lui Sf. Andrei "	Consiliul județean Caras- Severin	Podisul Mehedinți	Caras- Severin
"Vodița- Dealul Duhovnei "	Consiliul județean Caras- Severin	Podisul Mehedinți	Caras- Severin
"Taravăț "	Consiliul județean Caras- Severin	Podisul Mehedinți	Caras- Severin
"Racovăț - Baldovin"	Consiliul județean Caras- Severin	Podisul Mehedinți	Caras- Severin
"Alion"	Consiliul județean Caras- Severin	Podisul Mehedinți	Caras- Severin
"Ciucaru Mic"	Consiliul județean Caras- Severin	Munții Almăjului	Caras- Severin
"Dubova -Ciucaru Mic "	Consiliul județean Caras- Severin	Munții Almăjului	Caras- Severin
"Ciucaru Mare "	Consiliul județean Caras- Severin	Munții Almăjului	Caras- Severin
"Ciucaru Mare -Ponicova"	Consiliul județean Caras- Severin	Munții Almăjului	Caras- Severin
"Cioanca Cremenească - Rudina"	Consiliul județean Caras- Severin	Munții Almăjului	Caras- Severin
" Liubotina -Cioanca Cremenească"	Consiliul județean Caras- Severin	Munții Almăjului	Caras- Severin
" Svinița- Trikule"	Consiliul județean Caras- Severin	Munții Almăjului	Caras- Severin
" Trescovăț"	Consiliul județean Caras- Severin	Munții Almăjului	Caras- Severin

" Valea Morilor de Apă - Camenița"	Consiliul județean Caras-Severin	Munții Almăjului	Caras- Severin
" Balta Hera -Ostrov Moldova Veche"	Consiliul județean Caras-Severin	Munții Almăjului	Caras- Severin
Sopotu Nou- Cheile Nerei- podul Bei - Sasca Română	Consiliul Județean Caras- Severin	Munții Aninei	Caras- Severin
Sasca Română - Sasca Montană - Cascada Susara - Cărbunari	Consiliul Județean Caras- Severin	Munții Aninei	Caras- Severin
Sasca Română - Sasca Montană - Cascada Susara - Cărbunari	Consiliul Județean Caras- Severin	Munții Aninei	Caras- Severin
Sat Socolari -Custura Cetății- Valea Beiului- Lacul Ochiul Beiului- Cascadele Beusniței	Consiliul Județean Caras- Severin	Munții Aninei	Caras- Severin
Sasca Română - dealul Caraula - Podul Bei	Consiliul Județean Caras- Severin	Munții Aninei	Caras- Severin
Potoc -Chichiregul Mare - Valea Beusnița (cascada Văioagă)	Consiliul Județean Caras- Severin	Munții Aninei	Caras- Severin
Dealul Caraula- dealul Chichireg - Custura Cetății- Cetatea Socolari	Consiliul Județean Caras- Severin	Munții Aninei	Caras- Severin
Sasca Română - valea Camenița- Livezile Cărbunarilor- Poiana lui Vogiu (Cheile Nerei)	Consiliul Județean Caras- Severin	Munții Aninei	Caras- Severin
Cărbunari - Lacul Dracului	Consiliul Județean Caras- Severin	Munții Aninei	Caras- Severin
Mali Štrbac	Nationalni park Djerdap	Karpati	Bor
Veliki Štrbac	Nationalni park Djerdap	Karpati	Bor
Kovilovo	Nationalni park Djerdap	Karpati	Bor
Greben	Nationalni park Djerdap	Karpati	Bor
Gradašnica	Nationalni park Djerdap	Karpati	Bor
Zlatno jezero	Nationalni park Djerdap	Karpati	Bor
Bosman - Sokolovac	Nationalni park Djerdap	Karpati	Bor
Stol	opština Negotin		Bor

Veliki krs grebenom	opština Negotin	Bor
Malinik	opština Negotin	Bor
Lazar's canyon viewpoints kanjona	opština Negotin	Bor
Prerast Samar	opština Negotin	Bor
Crnovrska pruga	opština Negotin	Bor
Starica	opština Negotin	Bor
Manastir Bukovo	opština Negotin	Bor
Manastir Vratna - Vidikovac	opština Negotin	Bor
Velika kapija – Suva kapija	opština Negotin	Bor
Velika kapija vidikovac – Suva kapija	opština Negotin	Bor
M Vratna – Kraku Bogdan Suva kapija	opština Negotin	Bor
Manastir Vratna – Bigar	opština Negotin	Bor
Vekila kapija – Kanjon Soje	opština Negotin	Bor
Jabukovac – Kanjon Soje – Velika Prerast	opština Negotin	Bor
Veliko livadje – Zamna River - Prerast	opština Negotin	Bor
Stevanske livade – Veliki Deli Jovan - TV repetitor	opština Negotin	Bor
Popovica – Crni vrh – TV Repetitor	opština Negotin	Bor
Mokranje – Mokranjske stene	opština Negotin	Bor
Mokranje – Alija – Rogljevske pimnice	opština Negotin	Bor
Roglevske – Rajacke pimnice	opština Negotin	Bor
Sarkamen – Lokalitet Vrelo	opština Negotin	Bor

Aneks 5 - Turističke ponude u prekograničnom području koje nude turističke agencije

Turističke ponude	opis
MEHEDINTI	
Zapadni Mehedinti	<i>Orsova - St. Ana Monastery</i> (s prekrasnim panoramskim pogledom na grad <i>Orsovu</i> i Dunav) - <i>The Danube Gorge (Eselnita – dolina Mraconia – Manastir Mraconia - Dubova)</i> - "<i>Ciucarul Mare</i>" Visoravan - <i>Ponicova</i> pećina <i>Drobeta Turnu Severin</i> - ruševina Trajanovog mosta - rimski kamp <i>Drobeta</i> - srednjovekovna tvrđava <i>Severin</i> - Muzej "The Iron Gates" - brana "The Iron Gates"
Severni Mehedinti	<i>Baia de Arama</i> - Kraški kompleks iz <i>Ponoarela</i> (jezero <i>Zaton</i> , pećina <i>Bulba</i> , šuma <i>lila</i>) - manastir <i>Tismana</i>
Centralni Mehedinti	Selo <i>Ciresu</i> - Kraški kompleks <i>Topolnita-Epuran</i> (pećina <i>Topolnita</i>, pećina <i>Epuran</i>) - klisura <i>Topolnita</i> (prekrasan pejzaž ss brdima oivičen šumama) – rezervat prirode <i>Cocosul de Munte</i> - dačanske gvozdena peći –paleontološki rezervat <i>Bahna-Ilovita</i> (među najbogatijim u fosilima u Rumuniji i Istočnoj Evropi)
Biciklizam kroz Dunavsku klisuru	Biciklistička vožnja duž ivice Dunavske klisure je fantastična scenska vožnja. Polazeći od <i>Orsove</i> , možete voziti 25 km (16 milja) na putu DN 57 prema selu <i>Dubova</i> . Proći ćete pored statue dačanskog kralja <i>Decebalusa</i> , urezane u planinsku stenu; prema dolini <i>Mraconia</i> i manastiru <i>Mraconia</i> na obali Dunava. Ispred <i>Dubove</i> možete doći do <i>Svinite</i> (najveće srpske zajednice u Rumuniji), prolazeći pored ruševina srednjovekovne tvrđave "Tri Kule" (14. vek). Oni koji vole planinski biciklizam mogu se popeti do <i>Eibentala</i> , sela čiji su stanovnici Česi koji su dolazili iz <i>Bohemije</i> tokom kolonizacije <i>Banata</i> .
Krstarenje Dunavom	Jedrenje sa privatnim brodovima. Jedrenje sa privatnim brodovima dozvoljeno je za ceo rumunski sektor reke Dunav. Na rumunskoj teritoriji postoje dve Dunavske granične kontrolne tačke: <i>Orsova</i> i <i>Drobeta Turnu Severin</i>
CARAS-SEVERIN	
Spuštanje rekom	Praktikuje se u dolini reke <i>Cerna</i> i klisurama reke <i>Nera</i> , na kojima se mogu videti skakaonice ili meandri. Spuštanje se vrši čamcima sa najmanje 5 mesta.
Istraživanje kanjona	Uključuje prelazak širokih i dubokih dolina, iskopanih vodenim tokovima (klisure <i>Cerna</i> i <i>Karas</i> , <i>Muntele Mic</i>). Aktivnost je veoma atraktivna zbog različitih aktivnosti: penjanje, spuštanje, spuštanje kroz slapove vode, prelaz vode.
Planinarenje	Aktivnost obuhvata penjanje i spuštanje niz konopac, prelaz i spuštanje niz vodopad klizanjem niz konopac (<i>Cerna</i> i <i>Caras Gorges</i> , <i>Muntele Mic</i>).
Spuštanje niz vodopad	Spuštanje niz konopac u pravcu toka vodopada. Organizuje se na vodopadu <i>Vanturatoarea (Almajului Mountains)</i> .
Paintball	Timski sport, zahtevan sa fizičke tačke gledišta, koji uz podršku različitih strategija igre (<i>Save the Captain</i>, <i>Free the hostage</i>, <i>Deathmatch</i>, itd.) razvija timski duh. <i>Paintball</i> igre se odvijaju na stazama, specijalno organizovanim od strane <i>Ks-Sports</i> tima, posebno u području <i>Nera-Beusnita Gorges</i>.

Off road 4x4	Oganizuje se u <i>Muntele Mic</i> regionu, a organizator ovih aktivnosti je Udruženje <i>EnduRoMania</i> .
Biciklistički turizam	Praktikuje se na području <i>Semenic</i> visoravni, na utvrđenim rutama (<i>Resita- jezero Gura Golambului, Anina-Garliste, Carasova - Garliste, Valiug- selo Borloveni, Cuptoare-Semenic, Comarnic-Semenic, Crucea Iabalcei - Prolaz, Semenik - Garana, Semenik - Teregova, Carasova – Comarnic</i>).
Planinski motociklizam	Promoter <i>Muntele Mic</i> oblasti, Udruženje <i>EnduRoMania</i>
Snowboarding	Može biti organizovano u <i>Semenic i Muntele Mic</i> oblastima
BOR COUNTY	
Team building	Dunavske misterije - Nacionalni park Đerdap
Vantura u istočnoj Srbiji	Misteriozna Istočna Srbija
Krstarenje Dunavom	Krstarenje Dunavom kroz istoriju
Obilazak	Misticizam istočne Srbije, zanimljivo putovanje u Srbiju, Vinska Tura Srbija - Putevi Boga Dionisa
Šetnja u Nacionalnom parku Đerdap	Šetnja u veličanstvenom Nacionalnom parku Đerdap - 7 dana / 6 noći
Planinarenje u zaštićenim područjima u istočnoj Srbiji	Planinarska tura kroz nacionalne i parkove prirode u Srbiji – 4 dana
Planinarenje u Nacionalnom parku Đerdap	4 dana planinarenja u Nacionalnom parku Đerdap

Aneks 6 - Ski objekti u prekograničnoj oblasti

SKIJALIŠTA	KOMPANIJA KOJA UPRAVLJA	PLANINA	OKRUG	VISINA	STEPEN TEŽINE
BIRTA - VĂLIUG	S.C. BIRTA GROUP S.R.L.	SEMENIC	CARAS - SEVERIN	530	
GOZNA	S.C. TURISM SEMENIC S.A.	SEMENIC	CARAS - SEVERIN	530	
GOZNUȚA	SC CASA BARAJ SRL	MUNTELE SEMENIC	CARAS - SEVERIN	500	SREDNJI
CRUCEA DE BRAZI ₁	SC ALPIN TRANS SEMENIC SRL	MUNTELE SEMENIC	CARAS - SEVERIN	700	SREDNJI
CRUCEA DE BRAZI ₂	SC ALPIN TRANS SEMENIC SRL	MUNTELE SEMENIC	CARAS - SEVERIN	530	SREDNJI
SLALOM URIAS	SC ALPIN TRANS SEMENIC SRL	MUNTELE SEMENIC	CARAS - SEVERIN	1250	SREDNJI
BORLOVA ₁	SC MUNTELE MIC SUPERSKY SRL	MUNTELE MIC	CARAS - SEVERIN	816	SREDNJI
BORLOVA ₂	SC MUNTELE MIC SUPERSKY SRL	MUNTELE MIC	CARAS - SEVERIN	816	SREDNJI
VALEA SOARELUI	SC MONTE PICOLO SRL	MUNTELE MIC	CARAS - SEVERIN	1020	SREDNJI
NORDICA ₁	SC NORDICA TURISM SRL	MUNTELE MIC	CARAS - SEVERIN	960	SREDNJI
CASA BARAJ	SC CASA BARAJ SRL	M-ȚII SEMENIC	CARAS - SEVERIN	800	SREDNJI
PĂRTIA DIN SAT ₁	ALPIN TRANS SEMENIC S.R.L.	M. SEMENIC	CARAS - SEVERIN	500	SREDNJI
PĂRTIA DIN SAT ₂	ALPIN TRANS SEMENIC S.R.L.	M. SEMENIC	CARAS - SEVERIN	500	SREDNJI
SNOW PARK GĂRÂNA	ALPIN TRANS SEMENIC S.R.L.	M. SEMENIC	CARAS - SEVERIN	650	SREDNJI

Aneks 7 - Institucionalna podrška i zainteresovane strane

RUMUNIJA:

ANAT -Asociația Națională a Agențiilor de Turism (www.anat.ro).

OPTBR –Organizația Patronatului din Turismul Balnear (www.spas.ro)

FPTR -Federația Patronatelor din Turismul Românesc (www.fpтр.ro)

FIHR -Federația Industriei Hoteliere din România (www.fihр-romanianhotels-org.ro)

ANTREC (www.antrec.ro)

SRBIJA:

1. Lokalne Turističke organizacije (Koje su osnovane u svakoj opštini radi promocije turizma)
2. Lokalne vlasti u regionu: u Boru, Negotinu, Kladovu i Majdanpeku,
3. Nacionalni park Đerdap, Javno preduzeće "Stara planina", Regionalna agencija za razvoj istočne Srbije - RARIS, Centar za kompetencije Dunava-DCC
4. Hoteli i privatne kompanije uključene u turističku industriju
5. Turističke agencije iz regiona
6. Prevoznici (autobus, taksi, srpske železnice)

Podržani programi relevantni za planinski turizam:

POR Program Operațional Regional/ Регионални оперативни програм

POCU Program Operațional Capital Uman/ Operativni program ljudskog kapitala

PNDR Programul Național de Dezvoltare Rurală/ Nacionalni program ruralnog razvoja

Program de cooperare RO-SE/ Program saradnje Rumunija-Srbija

BS Buget de Stat/ Državni budžet

BL Buget Local/ Lokalni budžet

FEADR - Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală/ Evropski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

IPA / CBC IPA Program prekogranične saradnje Rumunija-Srbija

Aneks 8 - Lista zaštićenih prirodnih područja u regionu

MEHEDINTI

Dunavska klisura: *Cazanele Mari, Cazanele Mici*

Klisura i rezervat pećine *Topolnita*

Karaški kompleks *Ponoare*

Pećina *Epuran*

Paleontološki rezervat *Bahna-Ilovita*

Uvala *Sand Martin*

Porțile de Fier Nacionalni park (kategoriya V IUCN)

Ostrvo *Calinovăț*

Ostrvo *Moldova Veche*

Brdo *Duhovna*

CARAS-SEVERIN

Semenic - Căile Carasului - Nacionalni park (kategoriya II IUCN)

Cheile Nerei –Beusnița - Nacionalni park (kategoriya II IUCN)

Domogled - Valea Cernei - Nacionalni park (kategoriya II IUCN)

Retezat - Nacionalni park (kategoriya II IUCN)

Porțile de Fier - Nacionalni park (kategoriya V IUCN)

BOR

Strogi rezervat prirode "Bukovo"

Spomenik prirode "Vratna"

Spomenik prirode "Zamna"

Spomenik prirode "Park šuma Badnjevo"

Spomenik prirode "Valja prerast – Šuplja stena"

Strogi rezervat prirode "Mustafa"

Strogi rezervat prirode "Felješan"

Strogi rezervat prirode "Konjska glava"

Nacionalni park "Djerdap"